

**Feminatywy
w Akademii
Słowniczek**

**pod red. Iwony Demko
Katarzyny Hołodny-Mikulskiej
Patrycji Krysiak
Agnieszki Małochy
Marty Śleziak
Łukasza Trzcinińskiego**

**Feminatywy
w Akademii
Słowniczek**

Kraków 2024

Spis treści

7	Feminy w Akademii
9	Zarys historyczny
17	Względy psychologiczne
18	Stanowisko Rady Języka Polskiego
19	Dobra praktyka, czyli feminy w życiu uczelnianym
20	Gramatyka jest męskocentryczna. I to jest fakt
22	Słowniczek Równościowej Akademii
22	Zasady tworzenia
23	A
39	B
46	C
46	D
53	E
55	F
61	G
65	H
69	I
72	J
72	K

84	L
85	M
89	N
91	O
91	P
100	R
109	S
113	Ś
118	T
121	U
121	W
131	Z
132	Jak dokonać zmiany w statucie uczelnianym?
134	Język to kreacja
135	Akademia jest kobietą
135	Kolaże
136	Lotny Dom Wydawniczy
137	Wydarzenia
138	Dokumentacja fotograficzna
158	Lektury tematyczne

Feminatywy w Akademii¹

(...) rozpowszechnione jest przekonanie, że feministyczny program przebudowy języka jest jakąś fanaberią, że nie można go traktować poważnie.

Jestem w tej kwestii odmiennego zdania, uważam, że należy zmieniać polszczyznę w takim zakresie, w jakim jest to możliwe, aby powiększać w niej obszary charakteryzujące się symetrią płci².

Mirostaw Bańko

Senat Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie 19 maja 2021 roku przegłosował pozytywnie zmiany w statucie Akademii dotyczące feminatywów. Zmiany pojawiły się w Dziale pierwszym w Postanowieniach ogólnych. Dotychczasowy inicjalny paragraf mówiący o wspólnocie uczelni brzmiał:

Uczelnia jest samorządną społecznością nauczycieli akademickich, studentów, doktorantów oraz pracowników niebędących nauczycielami akademickimi, działającą na zasadach i dla osiągnięcia celów określonych w ustawie i w niniejszym statucie³.

W 2021 roku zyskał nowy zapis, w którym zaznaczono obecność kobiet:

-
- 1 A. Suława, Szanowna Pani Dziekano... Po co nam feminatywy na uczelniach?, „Styl.pl”, 4.06.2021, źródło: <https://styl.interia.pl/magazyn/news-szanowna-pani-dziekano-po-co-nam-feminatywy-na-uczelniach,-nld,5276339>, dostęp: 18.01.2022.
 - 2 M. Bańko, Poradnia Językowa PWN z dnia 2.10.2011, źródło: <https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/goscini;12408.html>, dostęp: 18.01.2022.
 - 3 Statut Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, Dział I Postanowienia ogólne, par. 3, pkt. 1.

Uczelnia jest samorządną społecznością nauczycielek i nauczycieli akademickich, studentek i studentów, doktorantek i doktorantów oraz pracowników i pracowników niebędących nauczycielami akademickimi, działającą na zasadach i dla osiągnięcia celów określonych w ustawie i w niniejszym statucie⁴.

W tym samym paragrafie pojawił się również innowacyjny, ważny ustęp 3:

Dopuszcza się stosowanie w oficjalnych dokumentach uczelni zarówno męskich, jak i żeńskich form stanowisk i funkcji.

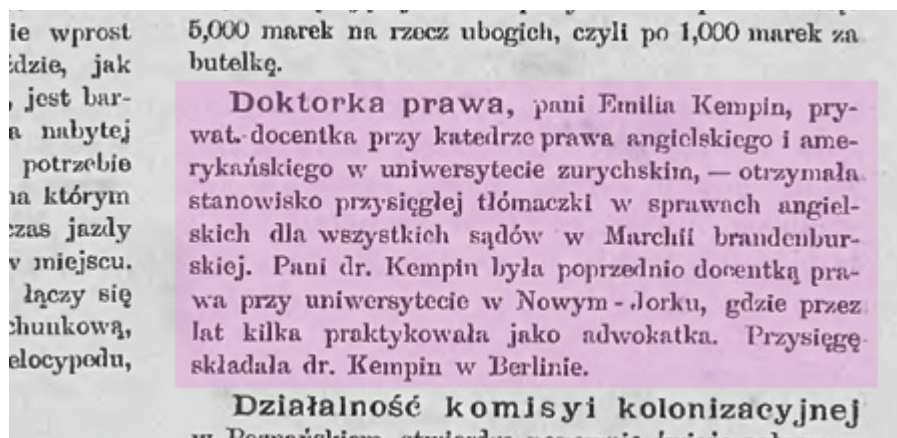
Dzięki tym zmianom Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie jako trzecia uczelnia w Polsce (po Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu⁵ i Akademii Sztuki w Szczecinie⁶) odniosła się w swoim statucie do feminatywów. Interesująca w tym kontekście jest zmiana, jaką w 2013 roku wprowadził w swoim statucie Uniwersytet Lipski, który zdecydował się na zapis wszystkich funkcji w formie żeńskiej jako podstawowej, o referencji generycznej, z dodatkową adnotacją, że dana nazwa odnosi się zarówno do kobiet, jak i mężczyzn⁷. Z kolei stan Waszyngton w północno-zachodnich Stanach Zjednoczonych przeredagował całą konstytucję państwa na język neutralny płciowo⁸.

-
- 4 Statut Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie z dnia 13 czerwca 2019 roku tekst jednolity z dnia 19 maja 2021, § 3. ust. 3, s. 9, źródło: https://bip.asp.krakow.pl/images/senat/uchwaly-senatu2021/za1_do_Uchway_nr_28_2021_Statut_ASP_tekst_jednolity.pdf, dostęp: 4.06.2022.
 - 5 Uniwersytet Adama Mickiewicza wprowadził w swoim statucie jednozdaniową adnotację odnoszącą się do feminatywów (s. 3, paragraf 5, ust. 3): „Wszyscy członkowie wspólnoty akademickiej mają prawo do równego traktowania. W oficjalnych dokumentach uczelni można stosować zarówno żeńskie, jak i męskie formy nazw stanowisk i funkcji”. Zapis ten stał się inspiracją do zmiany w statucie ASP w Krakowie. Link do statutu UAM: https://bip.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0026/335483/1_Zalacznik-do-obwieszczenia_statut.pdf, dostęp: 04.06.2022.
 - 6 Akademia Sztuki w Szczecinie wykonała drobiazgową pracę i obok form męskich dodała w swoim statucie formy żeńskie. Już na pierwszej stronie pojawiły się takie feminatywy, jak rektora, rektorka, dziekana, dziekan-ka, źródło: statut z dnia 8.04.2022: <https://bip.akademiasztuki.eu/index.php?c=page&id=20>, dostęp: 4.06.2022.
 - 7 M. Fal, „Szanowny panie profesorko” – uczelnia rezygnuje z męskich nazw stopni naukowych. Czy to może zdarzyć się w Polsce?, „na:Temat”, 13.06.2013, źródło: <https://natemat.pl/64579,shanzowny-panie-profesor-ko-uczelnia-rezygnuje-z-meskich-nazw-stopni-naukowych-czy-to-moze-zdarrzyc-sie-w-polsce>, dostęp: 4.06.2022.
 - 8 M. Todeskino, German university opts for gender-neutral language, „DW”, 07.06.2013, źródło: <https://www.dw.com/en/german-university-opts-for-gender-neutral-language/a-16865989>, dostęp: 4.06.2022.

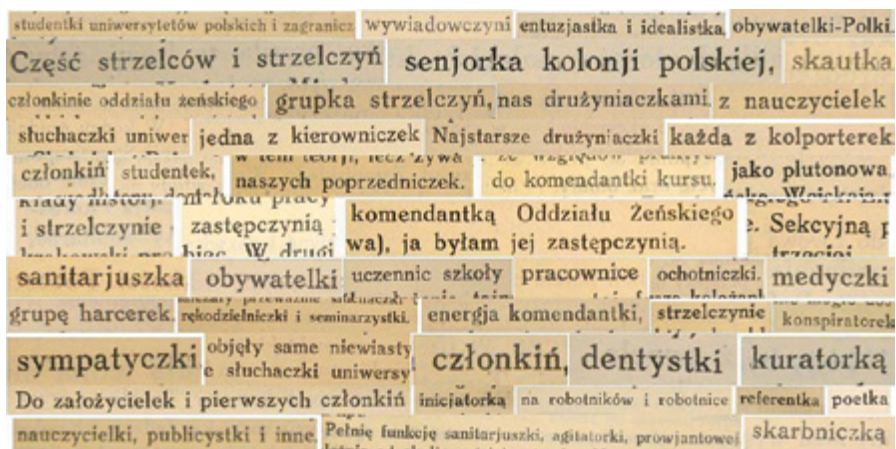
Zarys historyczny

Trudno określić dokładnie, kiedy pojawiły się nazwy żeńskie, czyli feminatywy. Wiadomo, że funkcjonowały już w prastowiańszczyźnie i przez stulecia wzbogacały polszczyznę. Pojawiały się w zmiennym nasileniu w zależności od panujących trendów kulturowych, obyczajowych, społecznych czy intelektualnych. Apogeum tworzenia feminatywów przypadło na przełom XIX i XX wieku, kiedy to kobiety w wyniku emancypacji powoli zaczęły uzyskiwać dostęp do studiów wyższych i w konsekwencji zaczęły pracować zawodowo, tudzież więcej działać publicznie. W efekcie tych zmian pojawiła się potrzeba stworzenia nowego nazewnictwa dla zawodów, funkcji oraz statusów, wcześniej kobietom niedostępnych, także dla tytułów i stopni naukowych.

W 1922 roku Jadwiga Dobrzyńska, która jako pierwsza zdobyła dyplom na wydziale architektury, została określona w prasie jako architektoniczka. W drugiej połowie XIX wieku pojawiało się w czasopismach także słowo architektka (Małocha-Krupa 2018). Notuje je również akademicki Słownik języka polskiego pod red. Witolda Doroszewskiego (1958-1969). W tekstach pisanych przełomu XIX i XX wieku odnaleźć można tysiące nazw żeńskich, np.: doktorka prawa, strzelczyni, sympatyczka, sekcyjna, drużyniczka, wywiadowczyni, rękodzielniczka, kolporterka, plutonowa, sekcyjna.

„Wędrowiec” 1896, nr 11, s. 212.

Małgorzata Koniarczyk (autorka kolażu), wycinki z: Wierna służba. Wspomnienia uczestniczek walk o niepodległość, 1910-1915 z roku 1927 oraz Służba ojczyźnie. Wspomnienia uczestniczek walk o niepodległość, 1915-1918 z roku 1929.

Na początku XX wieku, kiedy forma męska została użyta względem kobiety, nierzadko odczuwano dyskomfort. Automatycznie tworzone nowe słowa będące odbiciem otaczającej, zmieniającej się rzeczywistości. W „Poradniku Językowym” z 1901 roku padło pytanie:

Jest że to zgodne z prawami języka polskiego, że kobiety, osiągnąwszy stopień akademicki „doktora”, podpisują się „doktor”, jak mężczyzna? [wyróżnienie – red.]

Redaktorzy „Poradnika” odpowiedzieli:

(...) Dotychczas język polski nie miał formy na ten tytuł kobiecy, bo go w życiu nie było, skoro jednak staje się coraz częstszy, należy utworzyć (...) nawet, choćby się to nie podobało interesowanym. W miarę przypuszczania kobiet do studyów uniwersyteckich może będziemy musieli stworzyć jeszcze i magisterkę (farmacji), a może i adwokatkę, i nie cofniemy się przed tem, czego różnica płci wymaga od logiki językowej⁹. [wyróżnienie – red.]

Trzy lata później, w 1904 roku, pojawił się zbiorowy protest czytelników „Poradnika Językowego”:

9 „Poradnik Językowy” 1901, nr 8, s. 118, źródło: <https://polona.pl/item/poradnik-jezykowy-r-1-nr-8-1901,OTY2MDg1NA/5/#info:metadata>, dostęp: 23.05.2021.

Protestujemy uroczycie przeciwko gwałceniu języka polskiego i łączeniu z nazwiskami żeńskimi tytułu Dr. (Doktor) zamiast Drka (Doktorka). Jak autor – autorka, lektor – lektorka, profesor – profesorka, lekarz – lekarka, nauczyciel – nauczycielka itp. tak samo nie wolno nazywać kobiety doktorem, lecz tylko doktorką¹⁰. [wyróżnienie – red.]

PROTEST.

*Protestujemy uroczycie przeciwko gwałceniu języka polskiego i łączeniu z nazwiskami żeńskimi tytułu **Dr.** (Doktor) zamiast **Drka** (Doktorka). Jak autor—autorka, lektor—lektorka, profesor—profesorka, lekarz—lekarka, nauczyciel—nauczycielka itp. tak samo nie wolno nazywać kobiety doktorem, lecz tylko doktorką. Potępiamy tedy stanowczo swroty w „Czasie“ (nr. 285. z d. 14 grudnia br. str. 3): „... pod opieką dwóch lekarzy (!) Dłuskich, albo raczej (!) dwojga: Dra Dłuskiego i Dra Dłuskiej“. Grono czytelników „Poradnika“*

W kalendarzu „Czas”, jego edycji na rok 1905, wyraźnie podkreślano, wyróżniano odrębną formą kobiecą aktywność zawodową. Pisano o: dentystach i dentystkach, artystach malarzach i malarkach, ale już tylko o: artystkach-rzeźbiarzach, architektach, weterynarzach czy akuszerkach. Jeśli kobiety były obecne w danym zawodzie, za każdym razem ich obecność została odnotowana odrębną feminatywną nazwą.

W 1911 roku redakcja „Poradnika Językowego” zarzucała kobietom, które używały formy męskiej:

brak cywilnej odwagi przyznania się do tego, że się jest kobietą, wstyd swojej kobiecości, i podszywanie się pod płaszcz męski¹¹.

Nowa rzeczywistość, czyli wkroczenie kobiet na uczelnie wyższe i ich uczestnictwo w życiu zawodowym, szybko znalazły odzwierciedlenie w polszczyźnie. Jak tłumaczono w prestiżowym czasopiśmie normatywnym, czyli w „Poradniku Językowym”: wcześniej te słowa nie istniały, ponieważ kobiety nie były czynne zawodowo. Kiedy się pojawiły, należało od razu utworzyć

10 „Poradnik Językowy” 1904, nr 1, s. 16, źródło: <https://archive.org/details/poradnikjzykowy03polgoog/page/n28/mode/2up>, dostęp: 23.05.2021.

11 „Poradnik Językowy” 1911, nr 8, s. 116-119.

nowe słowo, tak, aby została **zachowana logika językowa**. Była to naturalna potrzeba wypełnienia istniejącej luki semantycznej, nazwania nienazwanego. Doktor to bowiem mężczyzna, nie kobieta – pisał w 1937 roku Stanisław Szober w publikacji pt. *Na straży języka: szkice z zakresu poprawności i kultury języka polskiego*:

Przecież kobieta jest rodzaju żeńskiego, a psycholog ma rodzaj męski!¹².

„Kurier Lwowski” 1918, nr 97

W *Słowniku języka polskiego* Samuela Bogumiła Lindego z 1807 roku pod hasłem *Artysta* można było przeczytać, że wprawdzie jest to wyraz *nie dosyć utarty*¹³, to jednak istniejący. W tym samym artykule hasłowym Linde zauważył, że brakuje słowa symetrycznego znaczeniowo dla kobiety:

Chociaż wyraz ten [artysta] do tych czas *nie dosyć utarty*, nie mamy jednak innego, któryby dobitnie całą szlachetność jego zawierał. Wcale zaś żadnego nie mamy na wyrażenie kobiety (nie żony, ale) w rzeczy samej trudniącej się kunsztem jakowym, jak n. p. malarki, aktorki, po niem. eine Künstlerinn, chyba *Artystka*¹⁴.

Słowo *artystka* (które być może pojawiło się wtedy po raz pierwszy), mimo niepewności, jaka została zawarta w *Słowniku języka polskiego* z 1807

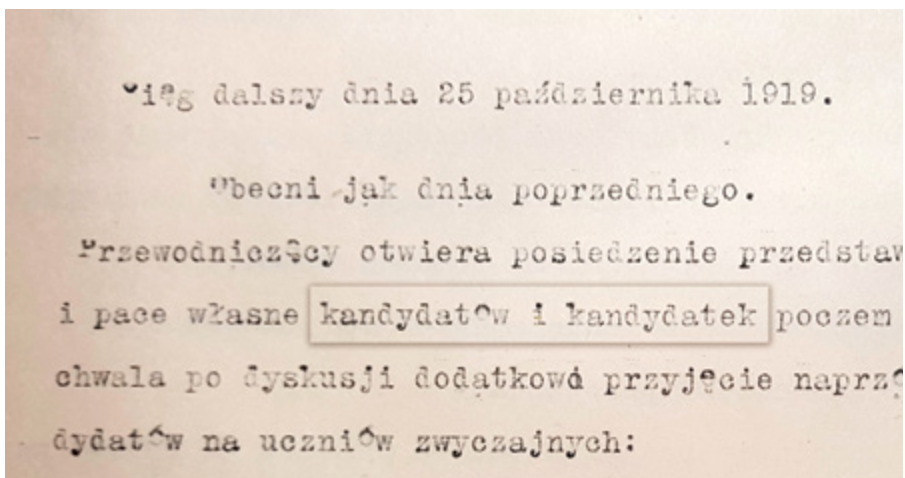
12 S. Szober, *Na straży języka: szkice z zakresu poprawności i kultury języka polskiego*, Nasza Księgarnia, Warszawa, 1937, s. 107, źródło: <https://kpbc.umk.pl/dlibra/doccontent?id=32255>, dostęp: 23.05.2021.

13 *Słownik języka polskiego* przez Samuela Bogumiła Linde, Warszawa, 1807, s. 29, źródło: <https://kpbc.umk.pl/dlibra/publication/8176/edition/12850?language=pl>, dostęp: 22.05.2022.

14 Tamże.

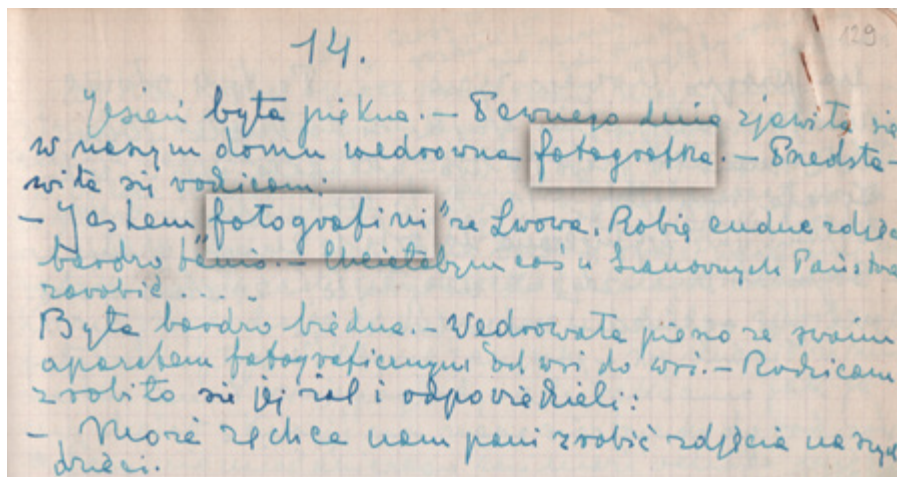
roku, weszło do języka i jest używane, nie wzbudzając dyskomfortu stylistycznego.

W protokołach po przyjęciu kobiet do Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie w 1919 roku zaczęto stosować symetryczność pod względem nazw męskich i nazw żeńskich. Oprócz dotychczas obecnych studentów i kandydatów pojawiły się studentki i kandydatki. Fakt obecności kobiet stał się konieczny do odnotowania. Zmiany w zapisie odzwierciedlały zmieniającą się rzeczywistość.

Protokół z posiedzenia Głównego Zarządu, rok 1919, s. 61. Archiwum ASP, Kraków.

O popularności i produktywności feminatywów w tamtym czasie świadczy również autobiografia pierwszej studentki ASP Zofii Baltarowicz-Dzielińskiej. Na stronach wspomnianej autobiografii można odnaleźć wiele nazw żeńskich, m.in. krawczyni czy fotografka, fotografini. Istnienie różnorodnych słów w obrębie jednego pojęcia jest dowodem ogromnej potrzeby tworzenia neologizmów, które mogłyby (zgodnie z zachowaniem logiki językowej) nazywać kobiety wkraczające w niedostępne dla nich wcześniej aktywności.

Autobiografia Zofii Baltarowicz-Dzielińskiej, Archiwum ASP, Kraków.

Również w drugiej połowie XX wieku w czasach socrealizmu funkcjonowało wiele feminatywów (por. Małocha-Krupa 2018: rozdział Feminatywum w Polsce Ludowej) i jak dowodzą autorki Słownika nazw żeńskich polszczyzny:

Zasób słownikowy został wzbogacony o leksykę, której przedmiotem była propagandowo sterowana aktywizacja zawodowa kobiet w nowym typie gospodarki państwowej. Model ten wymagał, aby zarówno kobiety, jak i mężczyźni podejmowali prace w dziedzinie przemysłu bądź rolnictwa, stąd wzbogacenie opisu realiów pseudorównościowych o takie określenia, jak przykładowo brygadzystka, chlewnistrzyni, formiarka, giserka, gwinciarka, kolejarka, ładowaczka, murarka, traktorzystka, zbrojarka, żniwiarka¹⁵.

Propagowany wówczas feminizm socjalistyczny okazał się działaniem fasadowym, powierzchownym, quasi-feminizmem. Występowała bowiem wówczas nierówność płacowa, zawody postrzegane tradycyjnie jako kobiece cieszyły się mniejszym prestiżem, kobiety nierzadko zajmowały stanowiska mniej płatne. Umacniała się tendencja do użyc generycznych – nazywania mężczyzny i kobiety poprzez maskulinum – m.in. ze względu na to, że formy męskoosobowe zaczęto postrzegać jako lepsze, bardziej prestiżowe,

15 Słownik nazw żeńskich polszczyzny, pod red. A. Małochy-Krupy. Autorki haseł: Katarzyna Hołojda, Patrycja Krysiak, Agnieszka Małocha-Krupa, Marta Śleziak, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2015, s. 6.

brzmiące godniej, a nazwy żeńskie zaś wartościowano jako nieneutralne, stylistycznie nacechowane. Kobiety zajmujące stanowiska do tej pory zarezerwowane przede wszystkim dla mężczyzn zyskiwały poczucie nobilitacji, nie chciały wobec tego utożsamiać się z mniej prestiżową nominacją feminatywną. Żywiły nadzieję, że dzięki temu będą traktowane poważniej. Stąd znana współcześnie niechęć do feminatywów tych kobiet, które swoją aktywność zawodową realizowały już w czasach socjalizmu. W jednym z wywiadów profesor Jan Miodek zauważył:

Im silniejsze jest poczucie ważności danej funkcji sprawowanej przez panie, tym silniejsza skłonność do postępowania się brzmieniem męskim¹⁶.

Michał Rusinek¹⁷ słusznie skonstatował, że następująca po 1989 roku dekomunizacja, to również powrót do feminatywów:

Myślę, że to, co zrobił PRL, obcinając żeńskie końcówki i sprowadzając zawody do form męskich, to był jednak gwałt na języku i próba pozbawienia go czegoś, co jest jego cechą dystynktywną, z której możemy być dumni. (...) I tu można by przypomnieć piewcom drugiej RP, że jeżeli mamy naprawdę dekomunizować, to w ramach dekomunizacji powinniśmy wracać do żeńskich końcówek¹⁸.

Współcześnie w miarę wzrostu rangi wartości związanych z kobiecością rośnie też popularność form żeńskoosobowych. Profesor Jan Miodek zauważył, że choć po II wojnie światowej przewidywano zwycięstwo feminatywów, wynikające ze zdobywania przez kobiety stanowisk do tej pory im niedostępnych, to jednak rzeczywistość okazała się inna. Znakiem równouprawnienia w czasach komunizmu stały się formy męskoosobowe. Stanowisko językoznawcy w tej kwestii jest wyraźne:

(...) w ostatnich latach daje się zauważyć tendencja do powrotu do tradycyjnych wykładników żeńskości, wspierana także przez ruchy feministyczne.

16 J. Miodek, Socjolożka czy (pani) socjolog?, „Gazeta Wrocławska”, 24.09.2010, źródło: <https://gazetawroclawska.pl/jan-miodek-socjolozka-czy-pani-socjolog/ar/311691>, dostęp: 23.05.2021.

17 Michał Rusinek – literaturoznawca, doktor habilitowany nauk humanistycznych, wieloletni sekretarz Wisławy Szymborskiej.

18 N. Waloch, "Ministra" czy "ministerka"? Michał Rusinek: Jestem za tym, żeby kobiety mogły wybrać, jak chcą być nazywane, „Wysokie Obcasy”, 14.12.2023, źródło: <https://www.wysokieobcasy.pl/wysokie-obcasy/7,53668,24243838,michal-rusinek-skoro-mamy-aktora-i-aktorkie-i-to-nam-nie.html>, dostęp: 16.01.2024.

Ja jestem za, bo mielibyśmy ten problem uporządkowany, zobiektywizowany i uproszczony pod względem syntagmatycznym¹⁹.

Mężczyźni cały czas mają wyższy status społeczny niż kobiety, dlatego kobiety stosują wobec siebie męskie nazwy. Natomiast mężczyźni, którzy używaliby w stosunku do siebie żeńskich formantów, staliby się obiektem drwin, bo przyrównywaliby siebie do ludzi o niższym statusie społecznym. Dowodem na to może być słowo, które zostało utworzone od nazwy przedszkolanka. Kiedy pojawili się mężczyźni pracujący w przedszkolu, nikt nie nazywał ich panem przedszkolanką. Powstało automatycznie nowe słowo przedszkolane²⁰ i utworzenie tego derywatu stało się oczywistością.

Bardzo często stosowaną praktyką jest łączenie w jednym zdaniu form męskich i żeńskich w odniesieniu do kobiety. Profesor Jan Miodek ocenia ją krytycznie:

Z oczywistym sarkazmem stwierdzam w tych cytatach **po mieszanie z poplątaniem**: wybitna socjolog, psycholog, seksuolog kliniczny obok socjolożki, pracownik i kierownik obok członkini i krytyczki literackiej, oddana pracy publicystka, przewodnicząca, ale wiceprezes, komisarz, minister²¹.

Profesorka i dyrektorka są słowami znacznie mi bliższymi, niż zwroty pani profesor, czy pani dyrektor²².

Badaczki i badacze słowotwórstwa nazw żeńskich dowodzą, że współcześnie feminitywa powracają do zasobu leksykalnego polszczyzny (Małocha-Krupa 2018; Krysiak 2020; Szypra-Kozłowska 2021).

19 J. Miodek, Socjolożka czy (pani) socjolog?, „Gazeta Wrocławska”, 24.09.2010, źródło: <https://gazetawroclawska.pl/jan-miodek-socjolozka-czy-pani-socjolog/ar/311691>, dostęp: 23.05.2021.

20 Słownik Języka Polskiego, „SJP”, źródło: <https://sjp.pl/przedszkolane>, dostęp: 23.05.2021.

21 J. Miodek, Socjolożka czy (pani) socjolog?, „Gazeta Wrocławska”, 24.09.2010, źródło: <https://gazetawroclawska.pl/jan-miodek-socjolozka-czy-pani-socjolog/ar/311691>, dostęp: 23.05.2021.

22 Profesorka czy profesorka? – Miodek odpowiada, „Łódź Nasze Miasto.pl”, 20.03.2009, źródło: <https://lodz.naszemiasto.pl/profesor-czy-profesorka-miodek-odpowiada/ar/c13-2856278>, dostęp: 27.05.2021.

Względy psychologiczne

Język nieustannie się przeobraża, gdyż bardzo dynamicznie zmienia się również nasza rzeczywistość społeczno-kulturowa, a interakcja pomiędzy językiem a społeczeństwem jest wzajemna, dwukierunkowa. Język odzwierciedla zmiany społeczne, ale także wpływa na nasze postrzeganie świata, konceptualizację, wyobraźnię. Poprzez język patrzymy na świat, ale i język kształtuje rzeczywistość. To, jakich słów używamy, opisując świat, wpływa na to, w jaki sposób myślimy o świecie, o sobie.

Dowiedziano, że dzieci mają zdolność rozróżniania płci w języku. Jeśli mała dziewczynka słyszy niektóre zawody jedynie w formie męskoosobowej, przestaje wyobrażać sobie siebie na danym stanowisku, w danym zawodzie. Rośnie w poczuciu tego, że określone zawody nie leżą w zasięgu jej możliwości albo że nie ma do nich predyspozycji. Jeśli będąc kobietami, używamy wobec siebie formy męskiej, deprecjonujemy kobiecość. Dajemy sygnał, że tożsamość kobieca jest czymś, czego należy się wypierać, aby móc z sukcesem funkcjonować w świecie i cieszyć się poważaniem i szacunkiem.

Badania wykazują też, że kobiety rzadziej starają się o pracę, jeśli w ogłoszeniu pojawia się zwrot męskoosobowy. Jeśli w szkole podstawowej pada polecenie: rozwiąż zadanie z kolegą, dzieci niekiedy pytają nauczycielkę, czy mogą zrobić je także z koleżanką. Wtedy dowiadują się, że jest to możliwe, i uczą się świata, w którym rządzą użycia generyczne. Profesor Mirosław Bańko mówi, że:

To rodzaj dyskryminacji, którą trzeba sobie przyswoić w trakcie edukacji szkolnej²³.

Ponadto, kiedy używamy form żeńskich, możemy wyrazić się bardziej precyzyjnie.

23 A. Dryjeńska, „Reżyser dała rolę aktor”. Prof. Bańko wyjaśnia, dlaczego warto stosować „żeńskie końcówki”, „TOK FM”, 10.09.2018, źródło: <https://www.tokfm.pl/Tokfm/7,130517,23903805,rezyser-dala-role-aktor-prof-banko-wyjasnia-dlaczego-warto.html?AD>, dostęp: 04.06.2022.

Stanowisko Rady Języka Polskiego

Rada Języka Polskiego przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk 25 listopada 2019 roku ogłosiła swoje stanowisko w sprawie żeńskich form nazw zawodów i tytułów. Możemy w nim przeczytać:

Większość argumentów przeciw tworzeniu nazw żeńskich jest pozbawiona podstaw. Jednakowe brzmienie nazw żeńskich i innych wyrazów, np. pilotka jako kobieta i jako czapka, nie jest bardziej kłopotliwe niż np. zbieżność brzmień rzeczowników pilot 'osoba' i pilot 'urządzenie sterujące'. Trudne zbitki spółgłoskowe, np. w słowie chirurżka, nie muszą przeszkadzać tym, którzy wypowiadają bez oporu słowa zmarszczka czy bezwzględny²⁴.

Język nieustannie się zmienia, powstaje w procesie potocznego używania. Jeśli będziemy używać feminatywów, to te wejdą do słownika. Nigdy nie dzieje się na odwrót. Język polski posiada mechanizmy słowotwórcze. Można je kreatywnie wykorzystywać. W 1937 roku językoznawca Stanisław Szober pisał:

Język z biegiem czasu się zmienia, jest to nieuniknione następstwo społecznych i psychicznych warunków jego istnienia²⁵.

Zmiany językowe dokonują się również w urzędach. Urząd Miasta Poznania od 2016 roku dopuszcza możliwość używania żeńskich sufiksów w nazwach stanowisk. W warszawskim samorządzie od 1 stycznia 2021 roku w stopkach wysyłanych e-maili nagłówkach pism, wizytówkach czy tabliczkach na drzwiach są obecne feminatywy.

24 Stanowisko Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN w sprawie żeńskich form nazw zawodów i tytułów (25 XI 2019 r.) „Rada Języka Polskiego”, źródło: https://rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1861:stanowisko-rjp-w-sprawie-zenskich-form-nazw-zawodow-i-tytulow, dostęp: 21.05.2021.

25 S. Szober, *Na straży języka: szkice z zakresu poprawności i kultury języka polskiego*, Nasza Księgarnia, Sp. Akc. Związku Nauczycielstwa Polsk., Warszawa, 1937, s. 40, źródło: <https://kpbc.umk.pl/dlibra/doccontent?id=32255>, dostęp: 23.05.2021.

Dobra praktyka, czyli feminatywy w życiu uczelnianym

Współcześnie wraz z pojawieniem się idei dyskursu równościowego pojawiła się potrzeba zaznaczenia w tekście obydwu form: maskulinum i feminatywum. Niektórym może wydawać się ona dość kłopotliwa (zapis taki bywa oceniany jako nieekonomiczny, nieestetyczny, utrudniający płynny odbiór tekstu), jednak pozwala na zachowanie symetryczności pod względem nazw męskich i nazw żeńskich. Używanie podwójnych form, zwłaszcza w sytuacjach oficjalnych, rekomenduje przywoływany już Michał Rusinek:

W oficjalnych sytuacjach należałoby mówić „goście i goście”, „profesor-ki i profesorowie”. Uważam, że obie formy powinny być w dokumentach i różnych formularzach²⁶.

Poniżej przedstawiamy możliwe sposoby zapisu.

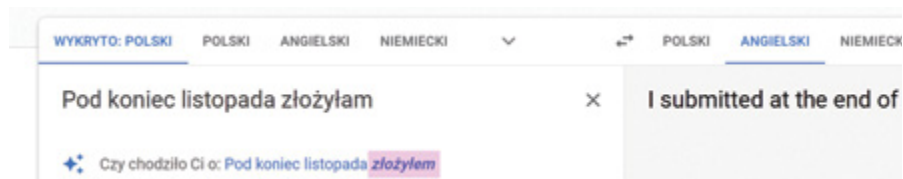
1. Obydwie formy rzeczowników zapisane w całości.
Przykład: Uczelnia jest samorządną społecznością nauczycielek i nauczycieli akademickich, studentek i studentów, doktorantek i doktorantów oraz pracownic i pracowników, niebędących nauczycielkami i nauczycielami akademickimi, działającą na zasadach i dla osiągnięcia celów określonych w ustawie i w niniejszym statucie.
2. Obydwie formy zapisane naprzemiennie, druga w formie przyrostka żeńskości.
Przykład: Uczelnia jest samorządną społecznością nauczycieli/ek akademickich, studentów/ek, doktorantów/ek oraz pracowników/ek niebędących nauczycielami/kami akademickimi, działającą na zasadach i dla osiągnięcia celów określonych w ustawie i w niniejszym statucie.
3. Z pominięciem wskazania konkretnej płci.
Przykład: Przegląd trendów dokonano podczas konsultacji z całą

26 N. Waloch, "Ministra" czy "ministerka"? Michał Rusinek: Jestem za tym, żeby kobiety mogły wybrać, jak chcą być nazywane, „Wysokie Obcasy”, 14.12.2023, źródło: <https://www.wysokieobcasy.pl/wysokie-obcasy/7,53668,24243838,michal-rusinek-skoro-mamy-aktora-i-aktorkę-i-to-nam-nie.html>, dostęp: 16.01.2024.

kadram pracowniczym: naukową i dydaktyczną, społecznością doktorancką i studencką ASP oraz w czasie spotkań z zespołem strategicznym.

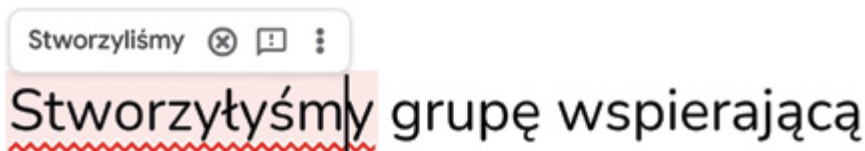
Gramatyka jest męskocentryczna. I to jest fakt²⁷

W krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych w 2019 roku było 228 studentów i 797 studentek. Kobiety dominują wśród społeczności studenckiej, jednak komunikaty akademickie są kierowane do studentów, którzy stanowią zaledwie około 20% wspólnoty. W 2019 roku mieszkało w Polsce 19,8 mln kobiet (51,6% populacji) i 18,6 mln mężczyzn. Mimo że w Polsce kobiety stanowią połowę społeczeństwa, w większości wypowiedzi i zapisów w przestrzeni publicznej dominuje rodzaj męski, który od stuleci traktowany jest jako wspólnogatunkowy, generyczny, czyli odnoszący się do osób obojga płci. Czy rzeczywiście jest to język wspólnogatunkowy, czy jednak odzwierciedlający męską supremację i męską perspektywę narracji o świecie? Gramatyczną dominację form męskoosobowych można spotkać niemal wszędzie, np. używając Tłumacza Google czy pisząc tekst w Dokumentach Google. Podobna sytuacja zdarza się przy korzystaniu ze słownika T9 w czasie pisania na smartfonie. Słownik automatycznie poprawia, tworząc formę męską, mimo tego, że piszemy, czy raczej próbujemy pisać, w formie żeńskiej, tak jak w poniższych przykładach:

Przykład podpowiedzi w Google Tłumacz.

27 Prof. Jan Miodek [w:] W. Trzeciak, „Wszystko zależy od przyimka”, czyli z humorem o języku polskim, „Nasze miasto”, 12.05.2014, źródło: <https://naszemiasto.pl/wszystko-zalezy-od-przymyka-czyli-z-humorem-o-jezyku/ar/c13-4517736>, dostęp: 4.06.2022.

Przykład wypowiedzi w Dokumentach Google.

Przyznać w końcu trzeba, że dokumenty, statuty i pisma uczelniane powinny być dostosowane zarówno do odbiorcy żeńskiego, jak i męskiego. Szwajcarski językoznawca Peter Gallmann od lat 90. minionego stulecia zaleca nowe zasady komunikacji:

Kiedy zwracasz się do większej grupy osób, wyraż w swojej wypowiedzi, że zdajesz sobie sprawę, iż wśród słuchaczy są zarówno kobiety, jak i mężczyźni²⁸.

Gallmann sugeruje podobnie w przypadku tekstów pisanych:

Kiedy pewien tekst odnosi się do większej grupy osób, powinno w nim być jasno określone, że wśród adresatów są zarówno kobiety, jak i mężczyźni²⁹.

Kiedys zrobiłam niewielki eksperyment socjologiczny. Na zajęciach, na których dominowały liczebnie studentki, zaczęłam zwracać się do wszystkich, używając formy żeńskiej. Po krótkiej chwili zwrócił mi uwagę obecny na sali mężczyzna, zadając pytanie, dlaczego nie biorę go pod uwagę i pomijam w moich wypowiedziach?

Sytuacja ta doskonale pokazuje mocne poczucie tożsamości płciowej, jakie mają mężczyźni, którzy od dziecka przyzwyczajeni do męskocentrycznej gramatyki i leksyki, więc automatycznie czują się zlekceważeni i pominięci, gdy próbuje się ich nazwać poprzez kategorię feminatywum. Kobiety socjalizowane i przyzwyczajane do ról drugoplanowych, znalazłszy się w odwrotnej sytuacji, nie zgłaszają sprzeciwu. Jeśli zgłaszają, są zazwyczaj postrzegane jako aroganckie i roszczeniowe.

Proponuję: zróbcie swój własny eksperyment socjologiczny i wyobraźcie sobie świat, w którym brak maskulinów, a wszystkie formy są rodzaju żeńskiego :-)

28 P. Gallmann, *Bezeichnungen für männliche und weibliche Personen*, „Sprachspiegel” 1991, nr 45, s. 150.

29 Tamże, s. 151.

Słowniczek Równościowej Akademii

Skoro najnowszy Statut ASP w Krakowie otwiera możliwość wprowadzenia do przestrzeni akademickiej nazw żeńskich, warto przyglądnąć się współczesnym zwyczajom słowotwórczym w zakresie tworzenia nazw żeńskich. W 2015 roku zespół wrocławskich lingwistek z Uniwersytetu Wrocławskiego, Zakładu Współczesnego Języka Polskiego, czyli Agnieszka Małocha-Krupa, Katarzyna Hołojda, Patrycja Krysiak i Marta Śleziak, opracował Słownik nazw żeńskich polszczyzny. Językoznawczynie udokumentowały w nim ponad 2100 nazw żeńskich, funkcjonujących w polszczyźnie od XIX wieku po czasy współczesne (do 2014 roku). Poniżej przedstawiamy wybór femiantywów i ich definicji (a także niekiedy synonimów danej nazwy), wybranych z wrocławskiego opracowania leksykograficznego. Dodatkowo w przygotowanej przez nas publikacji można znaleźć nowe artykuły hasłowe (oznaczone gwiazdką), zebrane w drodze konsultacji, a także obserwacji tak dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości nazewnictwa, która obfituje w liczne innowacje językowe. Poniższy wybór feminatywów nie zawiera wszystkich występujących nazw żeńskich, stanowi jedynie przykładową prezentację, sporządzoną z myślą o uczelniach artystycznych. Żywimy nadzieję, że tak powstały słowniczek będzie pomocny wszystkim osobom, które pragną włączyć się w nurt komunikacji niewykluczającej, równościowej poprzez stosowanie, a także tworzenie, nowych form żeńskich.

Zasady tworzenia

Istnieją trzy główne zasady tworzenia feminatywów, które mogą stać się pomocne w tworzeniu własnych neologizmów.

Rzeczownik rodzaju męskiego (maskulinum) + wykładnik, przyrostek żeńskości = rzeczownik rodzaju żeńskiego (feminatywum).

Do wykładników żeńskośći współtworzących feminatywum należą:

1. **dzierżawcze (nacechowane historycznie) przyrostki żeńskośći: -owa, -ówna, -ina/-yna, -anka**, np. szefowa, hrabina, burmistrzanka, prezesowa;
2. **formanty: -ka, -ini/-yni, -ica/-yca, -ina/-yna, -anka**, np. profesorka, kierownicza, adiunktka, autochtonka, kibicka, sabotażystka, skoczkini, przodkini, sportowczyni, wydawczyni, dawczyni, anielica, diaboliczka, oraz mniej produktywne: **-icha/-ycha, -na, -essa**, typu: kowalicha, druhna, baronessa;
3. **częśćka -a** zmieniająca wzorzec odmiany rzeczownika, np.: alimenciara, chorąża, ministra, maestra, rektora.

Najczęściej używany jest formant **-ka** (bohater-ka, prtoplast-ka). W ostatnim czasie aktywny staje się formant paradygmatyczny **-a** (doktor-a, ministr-a, maestr-a).

A

ABSOLWENTKA

uczennica/studentka, która ukończyła szkołę/uczelnię

ADAPTATORKA

ta, która dokonuje adaptacji czegoś, przeróbki, np. tekstu, wnętrza, budynku

ADEPTKA

ta, która opanowuje jakiś zawód, przyswaja pewną naukę, sztukę itp.: hospitantka; praktykantka; stażystka; terminatorka; uczennica

ADIUNKTKA / ADIUNKTA*

kobieta na stanowisku pracownicy naukowo-dydaktycznej w szkołach wyższych, instytucjach naukowych; zwykle ze stopniem naukowym doktora; akademiczka; doktorka; doktora; wykładowczyni

A

absolwentka

uczennica/^{uko} studentka która
ukończyła szkołę/uczelnię

Ewelina Piłonka

Jednym z wczesnych kierunków adaptacyjnych było usprawnienie chwytności dłoni i stóp, występujące u gatunków wspinających się na pnie i gałęzie drzew i krzewów.

ADAPTATORKA
ta, która dokonuje adaptacji czegoś, przeróbki, np. tekstu, wnętrza, budynku

u. Polna

przeróbki, np. tekstu, wnętrza,

HANNA
ADAPTACJA

PISZ
SIEBIE!

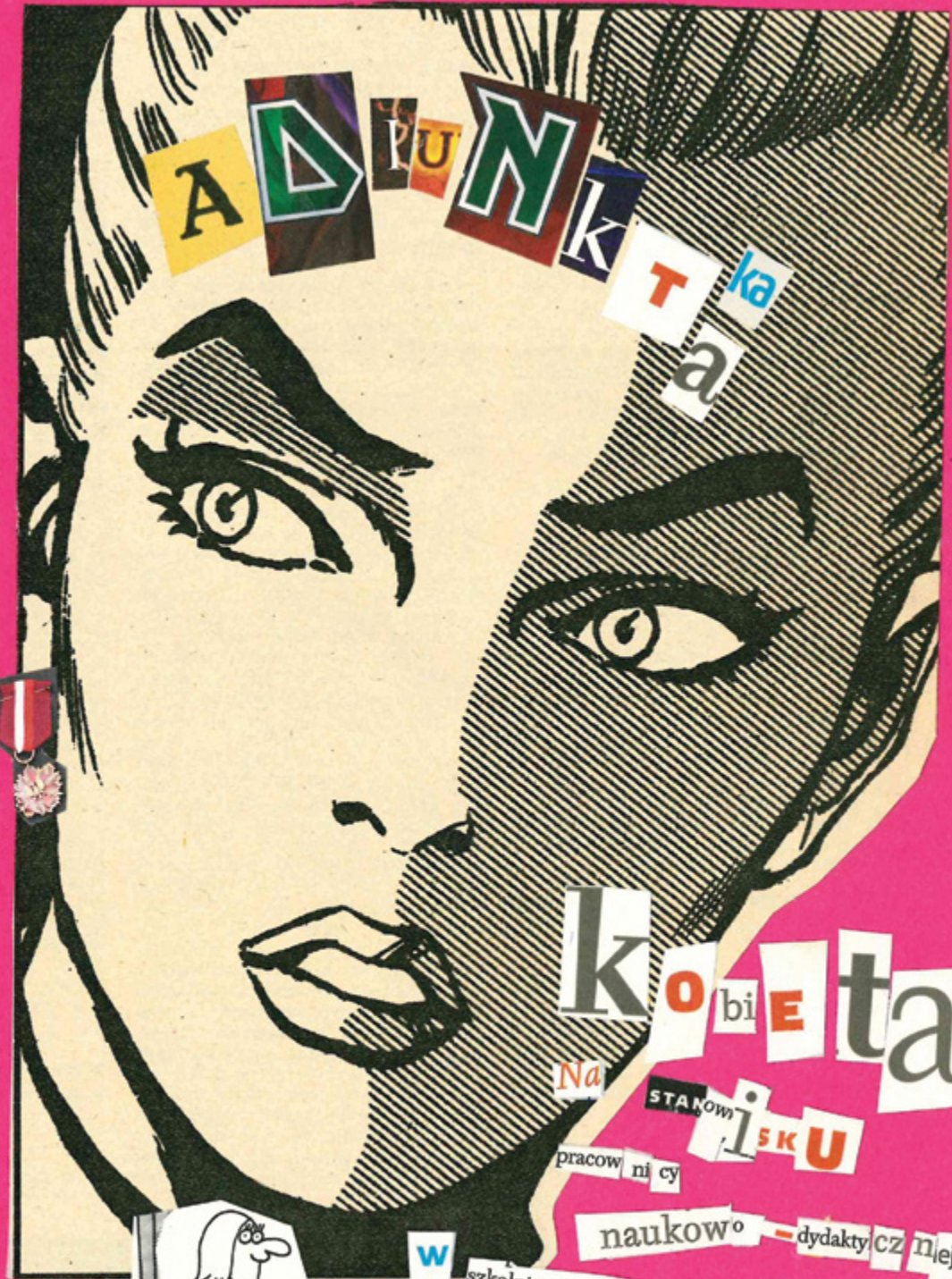
TWOJE CIAŁO
MUSI STAĆ SIĘ

~~STYSAZ~~
A
W
E

ADEPTKA

ta, która opanowuje jakiś zawód,
przyswaja pewną naukę, sztukę itp.;
hospitantka; praktykantka; stażystka;
terminatorka; uczennica

A D P U N k T ka
a

k o b i e t a

Na
STANOW
i s k u
pracow ni cy

naukow o - dydakty cz nej!

w
szkolnictwie wyzszym, ins TY T u cjach

NAUKOW.owych

ADIUNKTKA / ADIUNKTA

kobieta na stanowisku pracownicy naukowo-dydaktycznej
w szkołach wyższych, instytucjach naukowych
zwykle ze stopniem naukowym doktora
akademicka, doktorka, doktora, wykładowczyni

*(takie
i mężczyzn)*

ADMINISTRATORKA

ta, która administruje, zarządza czymś; zarządczyni

ADWERSARKA

przeciwniczka w konflikcie, w sporze; antagonistka; dyskutantka; oponentka; opozycjonistka; polemistka

ADWOKATKA

prawniczka przygotowująca dokumenty prawne dla instytucji, pracująca w adwokaturze jako obrończyni i występująca w imieniu klientki lub klienta; mecenaska; obrończyni

AGITATORKA

ta, która prowadzi agitację, propaguje jakieś idee

AKADEMICZKA

członkini akademii, także wyższej uczelni skupiającej grono uczonych bądź osób zajmujących się sztuką; adiunktka; docentka; profesorka/profesora; wykładowczyni

AKTYWISTKA

najbardziej aktywna członkini jakiejś organizacji politycznej, społecznej; działaczka; organizatorka

AKWARELISTKA

malarka posługująca się farbami akwarelowymi

AMATORKA

1. ta, która uprawia sztukę bez fachowego przygotowania, niezawodowo
2. ta, która znajduje upodobanie w czymś, lubiąca coś
3. ta, która jest miłośniczką czegoś; entuzjastka; fanatyczka; hobbystka; maniaczka; pasjonatka; wielbicielka; zwolenniczka

ANIMATORKA

1. kobieta inicjująca działanie, zachęcająca do czegoś, wzbudzająca zainteresowanie środowiska jakąś dziedziną; inicjatorka; inspiratorka; kreatorka
2. kobieta rysująca lub wykonująca zdjęcia do filmu rysunkowego

ANTAGONISTKA

ta, która oponuje, nie zgadza się z czymś, kimś; jest przeciwniczką w sporze, dyskusji; adwersarka; oponentka; opozycjonistka; polemistka; przeciwniczka

A

przeciwniczka

przeciwniczka w konflikcie

Monika Jaszyńska

członkini akademii, także wyższej uczelni
skupiającej grono uczonych
bądź osób zajmujących się sztuką,

Aktywistka

najbardziej aktywna
osobowość
jakiejś
organizacji
politycznej,
społecznej,
diplomatycznej
organizatorka

APLIKANTKA

1. absolwentka studiów prawniczych odbywająca aplikację
2. ta, która aplikuje, występuje o awans, stanowisko, urząd

ARCHITEKTKA

ta, która projektuje wnętrza, budynki, osiedla itd.; dekoratorka; designerka; konstruktorka; projektantka; urbanistka

ARCHIWISTKA

badaczka, znawczyni materiałów archiwalnych; dokumentalistka

ARTYSTKA

ta, która uprawia jakąś dziedzinę sztuki; twórczyni; plastyczka; wykonawczynie; literatka; piosenkarka; śpiewaczka

ARTYWISTKA*

artystka działająca w przestrzeni społecznej

ASPIRANTKA

ta, która aspiruje, kandyduje do czegoś; kandydatka; pretendentka

ASYSTENTKA

1. kobieta na stanowisku młodszej pracownicy naukowo-dydaktycznej w szkole wyższej, instytucie, akademii; akademiczka; wykładowczyni
2. ta, która asystuje, pomaga komuś w jakiejś działalności, wykonywanej pracy

AUTORKA

ta, która coś tworzy, np. dzieła malarskie, literackie, muzyczne itd.; kreatorka, twórczyni

AUTSAJDERKA / OUTSIDERKA

ta, która odżegnuje się od większej grupy społecznej i rezygnuje z przyjętych przez nią form; indywidualistka

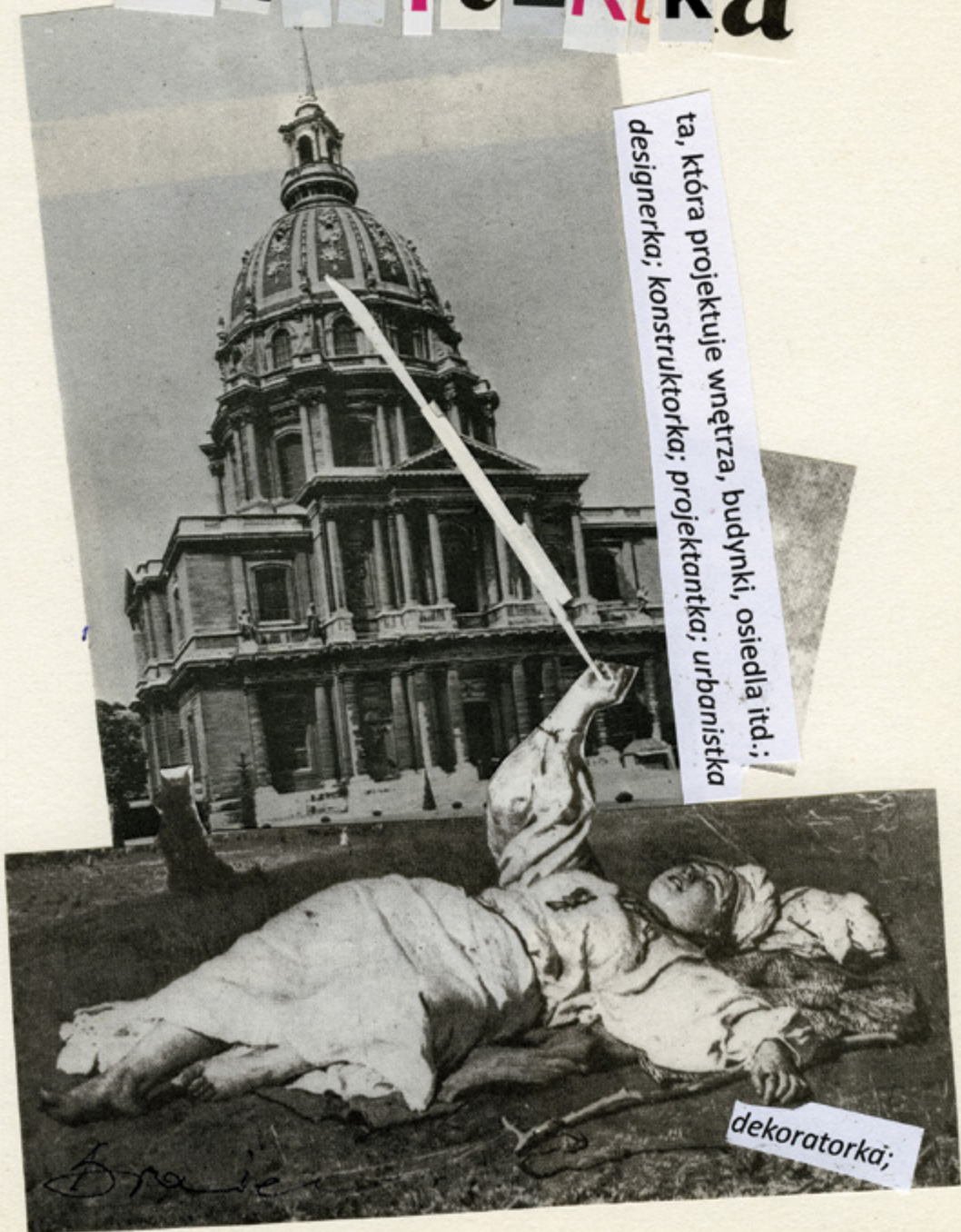
AWANGARDZISTKA

kobieta popierająca program awangardy i realizująca go w swoich przedsięwzięciach

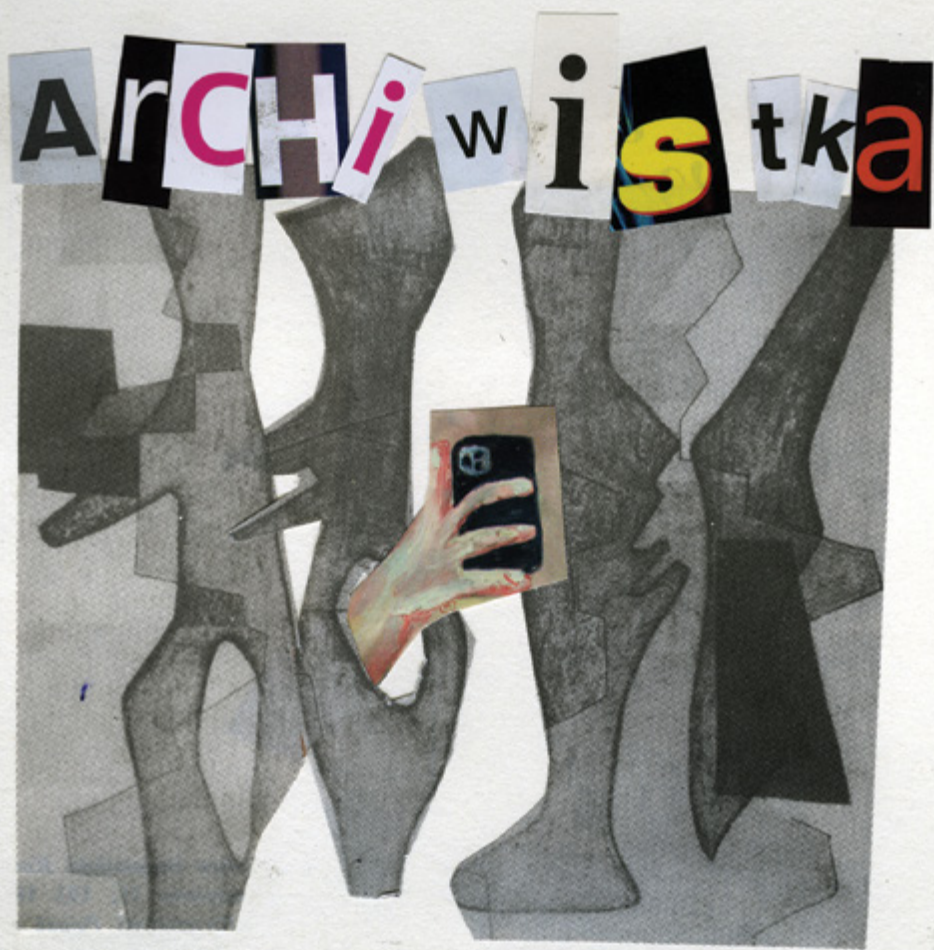
Architektka

ta, która projektuje wnętrza, budynki, osiedla itd.;
designerka; konstruktorka; projektantka; urbanistka

dekoratorka;

Dranie

ZNAWCZYNI MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH

DOKUMENTALISTKA

BADG

БBADACZKAŃ

ARTYSTKA

Sukces

Art

śpiewaczka

ta, która uprawia jakąś dziedzinę sztuki;

Monika Walos

twórczyni;

plastyczka;

piosenkarka;

wy-
konawczyni;

literatka;

akt

GORĄCE TEMATY

tywistka

działająca w przestrzeni publicznej

tworząca świadomego człowieka

AP

ASYSTENTKA

1. kobieta na stanowisku młodszej pracownicy naukowo-dydaktycznej w szkole wyższej, instytucie, akademii; akademiczka; wykładowczyni
2. ta, która asystuje, pomaga komuś w jakiejś działalności.

B

BADACZKA

ta, która zajmuje się badaniami naukowymi; eksplorerka; myślicielka;
naukowczyni; uczona

BELFERKA

potocznie o nauczycielce

BENEFICJENTKA

ta, która czerpie z czegoś korzyść, zysk. dawne warianty: beneficjarzuszka;
beneficjentka (Słownik języka polskiego 1900-1927)

BIBLIOTEKARKA

specjalistka w zakresie bibliotekarstwa, także pracownica biblioteki

BIBLIOTEKOZNAWCZYNI

specjalistka w zakresie bibliotekoznawstwa

BIURALISTKA

potocznie o kobiecie zatrudnionej w biurze

BODYPAINTERKA

ta, która zajmuje się bodypaintingiem – sztuką nietrwałego malowania
na ciele

BOJOWNICZKA

ta, która występuje zdecydowanie w jakiejś sprawie, walczy o coś; orędowniczka; partyzantka; powstanka; rzeczniczka; wojownicza; wyrazicielka

BUDZICIELKA

ta, która inspiruje do działania, tworzenia; inicjatorka; inspiratorka; muza;
pomysłodawczyni

BUNTOWNICZKA

ta, która się buntuje, czynnie uzewnętrznia swoje zdanie; anarchistka;
burzycielka; kontestatorka; wichrzycielka

B

BADACZKA

ta, która zajmuje się badaniami naukowymi;

eksplorerka; myśliciel-ka;
naukowczyni; uczona

B

E

L

F

E

R

K
A

BELFERKA

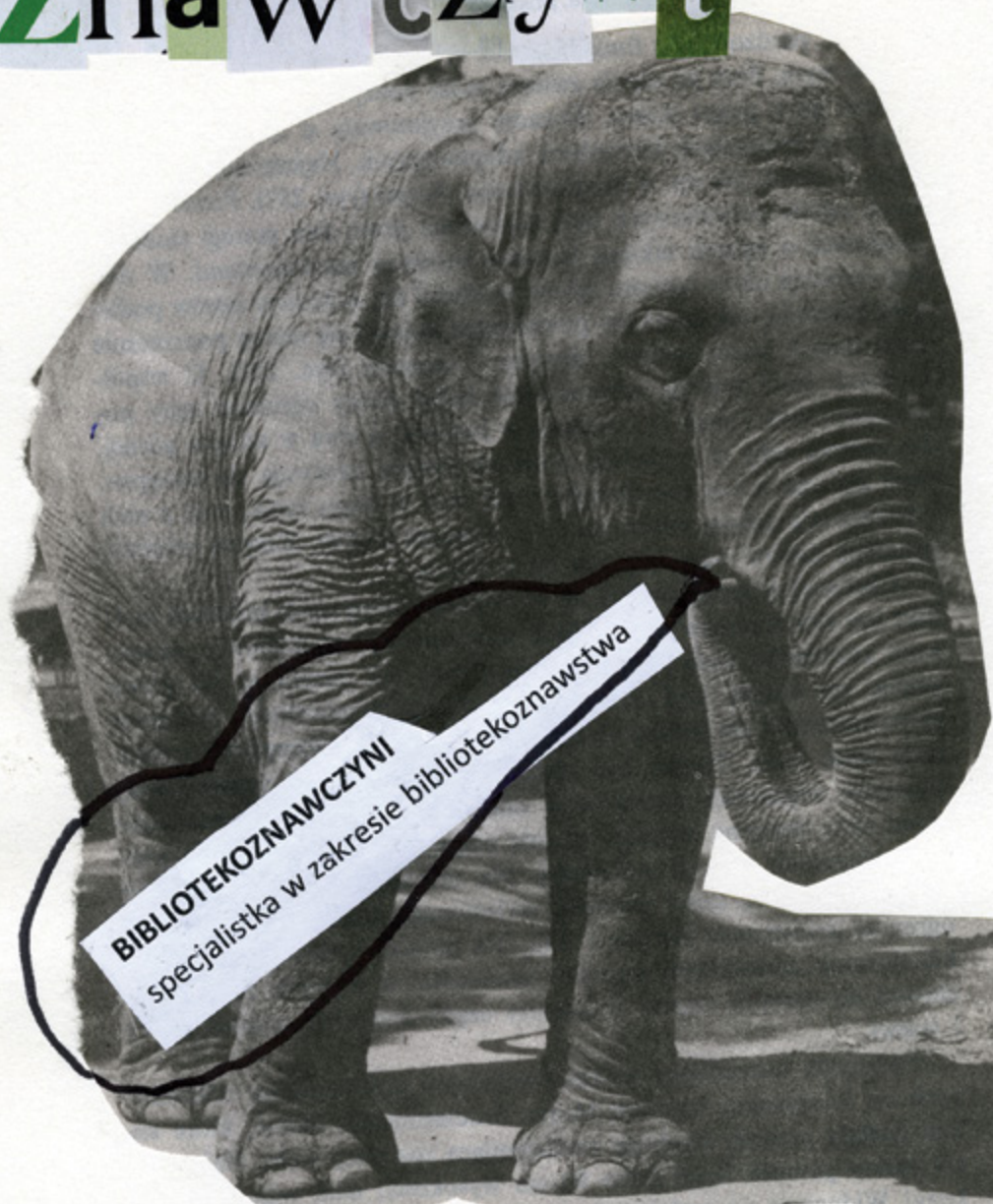
potocznie o nauczycielce

BENEFICJENTKA

ta, która czerpie z czegoś korzyść, zysk. Dawne warianty: *beneficjar-
juszka; beneficjantka* ("Słownik języka polskiego" 1900-1927)

B. Bocharnik

bibLIOTEKI - ZNAWCZYNI

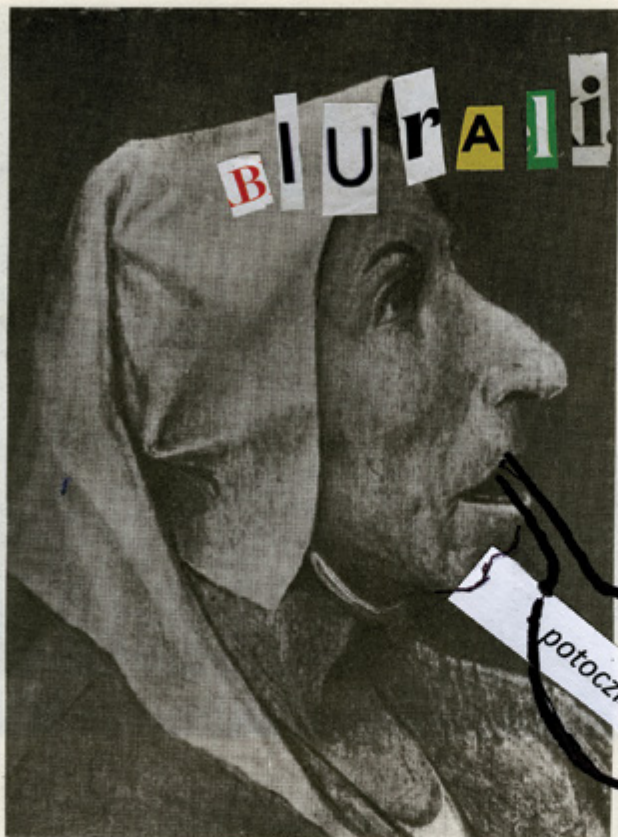

BIBLIOTEKOZNAWCZYNI
specjalistka w zakresie bibliotekoznawstwa

U. Kniethausler

B. Biedorczyk

B i u r a l i s t k a

54

potocznie o kobiecie zatrudnionej w biurze

BIBLIOTEKARKA

specjalistka w zakresie bibliotekarstwa,
także pracownica biblioteki

K. Kuitwarshi

B. Bednarek

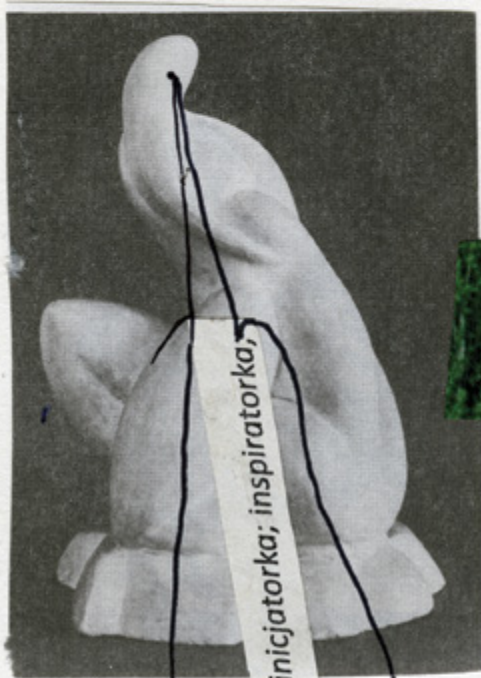
ta, która zajmuje się bodypaintingiem – sztuką nietrwałego malowania na ciele

bodyPainterka

U. Kwiatkowski

B. Bachorczyk

BUDZICIELKA
ta, która inspirowuje do działania, tworzenia; inicjator; inspiratorka;
muza; pomysłodawczyni

B
u
D
Z
I
C
ie
L
ka

B. Bachorczyk

ta, która się buntuje, czynnie uzewnętrznia swoje zdanie; anarchist-
ka; burzycielka; kontestatorka; wicherzyielka

b u

n t o

w n i

C Z K
A

Ki Kaitheusli

B. Bachowayli

C

CERAMICZKA

artystka zajmująca się wyrobami z ceramiki

CHAŁUPNICZKA

kobieta utrzymująca się z chałupnictwa, wykonująca w domu pracę na czyjeś zamówienie

CHARAKTERYZATORKA

ta, która jest zatrudniona przy charakteryzacji teatralnej, filmowej lub fotograficznej

CHLEBODAWCZYNI

ta, która zleca komuś płatną pracę, zajęcie umożliwiające zatrudnienie; *pracodawczyni*

COPYWRITERKA

autorka tekstów reklamowych, tekstów na zlecenie do publikacji, m.in. katalogów, scenariuszy, tekstów na strony, blogów

CZŁONKINI

ta, która wchodzi w skład grupy, komisji; uczestniczka

D

DADAISTKA

zwolenniczka zasady dadaizmu – awangardowego ruchu literacko-artystycznego, który powstał w 1915 roku

DARCZYNI

ta, która ofiaruje komuś coś

CERAMICZKA

ARTYSTKA ZAJMUJĄCA SIĘ WYROBAMI Z CERAMIKI .

CHAŁUPNICZKA

kobieta utrzymująca się z chałupnictwa wykonująca w domu pracę na czyjeś zamówienie

CHARAKTERYZATORKA

ta, która jest zatrudniona przy charakteryzacji teatralnej, filmowej lub fotograficznej.

CHŁOBODAWCZYNI

ta, która zleca komuś płatną pracę, zajęcie umożliwiające zatrudnienie; *pracodawczyni* .

COPYWRITERKA

autorka tekstów reklamowych, tekstów na zlecenie do publikacji, m.in. katalogów, scenariuszy, tekstów na strony, blogi.

CZŁONKINI

ta, która wchodzi w skład grupy, komisji, uczestniczka .

d

DaDAiStka

ZwOLeNiczka

Zaświaty daDaizmu - AWANGARDOwego

RUCHU LITERACKO-ARTYSTYCZNEGO,

DA Rczyni dARujaca

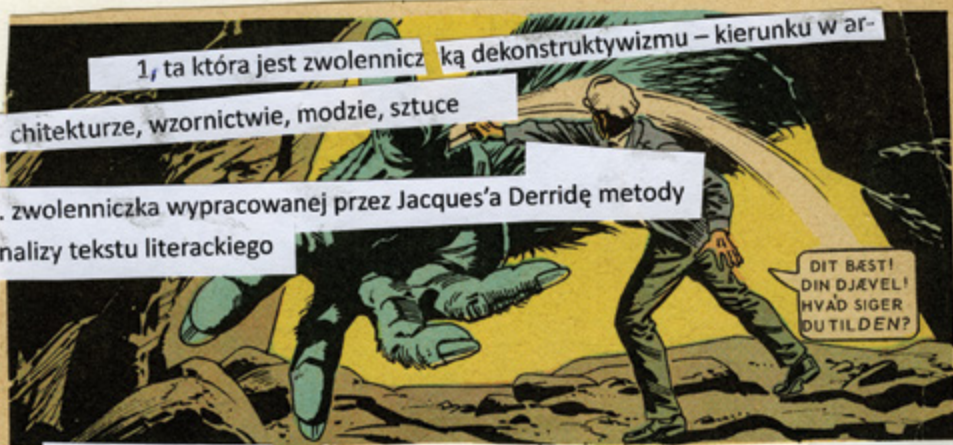

któr / POWSTAŁ 1915

DEbiu TaNTka

DEKO NSTRUKCJONiStka / DEKONSTRUKTYWISTKA

Amacka

1, ta która jest zwolenniczką dekonstruktywizmu – kierunku w architekturze, wzornictwie, modzie, sztuce

2. zwolenniczka wypracowanej przez Jacques'a Derridę metody analizy tekstu literackiego

DEKORATORKA

ta, która projektuje i wykonuje dekoracje lub zajmują się dekorowaniem; *designerka; projektantka*

designerka

Włoczek

projektantka produktów codziennego użytku, specjalistka w zakresie wzornictwa modeli wyrobów przemysłowych; *dekoratorka*

DEBIUTANTKA

ta, która jest początkująca, rozpoczynająca karierę artystyczną; adeptka; nowicjuszka

DEKONSTRUKCJONISTKA / DEKONSTRUKTYWISTKA

1. zwolenniczka dekonstruktywizmu – kierunku w architekturze, wzornictwie, modzie, sztuce
2. zwolenniczka wypracowanej przez Jacques'a Derridę metody analizy tekstu literackiego

DEKORATORKA

ta, która projektuje i wykonuje dekoracje lub zajmuje się dekorowaniem; designerka; projektantka

DESIGNERKA

projektantka produktów codziennego użytku, specjalistka w zakresie wzornictwa modeli wyrobów przemysłowych; dekoratorka

DMUCHACZKA (SZKŁA)*

ta, która wydmuchuje z ciekłego szkła, np. rzeźbę

DOKTORANTKA

kobieta uczęszczająca na studia doktoranckie i pisząca rozprawę doktorską

DOKTORKA / DOKTORA*

1. kobieta, której nadano stopień naukowy doktora na wyższej uczelni albo w instytucie naukowym po zdaniu określonych egzaminów, przedstawieniu rozprawy i jej publicznej obronie; adiunktka; akademiczka; naukowczyni; wykładowczyni
2. specjalistka w dziedzinie medycyny, zajmująca się leczeniem; lekarka; medyczka

DONATORKA

ta, która ofiaruje pieniądze lub jakieś dobra innej osobie lub instytucji; dawczyni; darczyńca; dobrodziejka; filantropka; fundatorka; ofiarodawczyni; sponsorka

d much CZKA

Szkła

TA, KTÓRA WYDMUCHUJE
Z CIEKIEGO SZKŁA
NP. Rzeźbę

d i o k t o r a n t k a

kobieta uczęszczająca na studia doktoranckie i pisząca rozprawę doktorską, starająca się o tytuł naukowy doktora (doktory)

d o k t o r a / d o k t o r k a

1. kobieta, której nadano stopień naukowy doktora na wyższej uczelni albo w instytucie naukowym po zdaniu określonych egzaminów, przedstawieniu rozprawy i jej publicznej obronie; *adiunktka; akademicka; naukowczyni; wykładowczyni*
2. specjalistka w dziedzinie medycyny, zajmująca się leczeniem; *lekarka; medycza*

AMAL

DORADCZYNI

ta, która komuś doradza, konsultuje, udziela porad; konsultantka; opiekunka; tutorka

DOZORCZYNI

kobieta, która zajmuje się pilnowaniem miejsca; stróżka; konsjerżka

DRAMATURŻKA

znawczyni teorii dramatu jako dzieła scenicznego, zajmuje się m.in. przygotowaniem tekstu do realizacji scenicznej

DRZEWORYTNICZKA

1. artystka uprawiająca technikę drzeworytniczą
2. ta, która jest zatrudniona przy opracowywaniu klocka drzeworytniczego na podstawie rysunku artysty/artystki

DRUKARZYNI*

ta, która zajmuje się sztuką drukarską; edytor*ka*; wydawczy*ni*

DYDAKTYCZKA

ta, która uprawia dydaktykę, naucza innych; metodyczka; nauczycielka; pedagożka

DYPLOMANTKA*

ta, która przygotowuje się do egzaminu dyplomowego

DYREKTORKA

kobieta stojąca na czele instytucji, zakładu i kierująca nim; kierownicza; szefowa; zwierzchniczka

DYSKUTANTKA

ta, która uczestniczy w dyskusji

DZIAŁACZKA

ta, która jest w jakiejś dziedzinie aktywna, dużo pracuje, udziela się; aktywistka; organizatorka

DZIEKANKA / DZIEKANA*

stojąca na czele wydziału, przewodnicząca rady wydziału

DRAMATURŻKA

znawczyni teorii dramatu jako dzieła scenicznego, zajmuje się m.in. przygotowaniem tekstu do realizacji scenicznego

DRZEWORYTNICZKA

1. artystka uprawiająca technikę drzeworytniczą
2. ta, która jest zatrudniona przy opracowywaniu klocka drzeworytniczego na podstawie rysunku artysty

DRUKARZYNI*

ta, która zajmuje się sztuką drukarską; *edytorka, wydawczyni*

DYDAKTYCZKA

ta która uprawia dydaktykę, naucza innych; *metodyczka; nauczycielka; pedagożka*

DYPLOMANTKA*

ta, która przygotowuje się do egzaminu dyplomowego

DYREKTORKA

kobieta stojąca na czele instytucji, zakładu i kierująca nim; *kierowniczka; szefowa; zwierzchniczka*

DYSKUTANTKA

ta, która uczestniczy w dyskusji

67.

E

EDUKATORKA

ta, która uczy, przekazuje w sposób celowy i systematyczny wiedzę, umiejętności; dydaktyczka; instruktorka; nauczycielka; trenerka

EDYTORKA

kobieta, która wydaje drukiem, przygotowuje do druku książki, czasopisma, publikacje; drukarzynie, redaktorka; wydawczyni

EGZAMINATORKA

ta, która egzaminuje kogoś, sprawdza czyjeś umiejętności i wiedzę

EKSPERTKA

specjalistka w określonej dziedzinie; biegła; fachowczynie; profesjonalistka; (rzeczoznawczynie; specjalistka

EKSPERYMENTATORKA

ta, która dokonuje prób, poszukuje nowych rozwiązań, eksperymentuje; nowatorka; pionierka; prekursorka

EKSPLORERKA

ta, która nieustannie szuka czegoś nowego, poznaje nowe obszary nauki, sztuki; badaczka; poszukiwaczka; tropicielka

EKSPRESJONISTKA

ta, która tworzy w duchu ekspresjonizmu

EKSTERNISTKA

ta, która kształci się poza systemem formalnego szkolnictwa, aby uzyskać na podstawie egzaminu uprawnienia właściwe absolwentkom danego typu szkoły; studentka; uczennica

ELEKTORKA

1. kobieta uprawniona do głosowania, biorąca udział w wyborach
2. ta, która nosi tytuł księżęcy i przysługuje jej prawo wyboru cesarza

E

EDUKATORKA -ta, która uczy, przekazuje w sposób celowy i systematyczny wiedzę, umiejętności.
/ dydaktyczka, instruktorka, nauczycielka, trenerka

EDYTORKA kobieta, która wydaje drukier, przygotowuje do druku książki, czasopisma, publikacje
/ drukarzynie, redaktorka, wydawczyni

EGZAMINATORKA ta, która egzaminuje kogoś, sprawdza czyjeś umiejętności i wiedzę

EKSPERTKA specjalistka w określonej dziedzinie, / biegła, fachowczynie, profesjonalistka, (rzecz) znawczyni, specjalistka

EKSPERYMENTATORKA ta, która dokonuje prób, poszukuje nowych rozwiązań, eksperymentuje, / nowatorka, pionierka, prekursorka

EKSPLORERKA ta, która nieustannie szuka czegoś nowego, poznaje nowe obszary nauki, sztuki / badaczka, poszukiwaczka, tropicielka

EKSPRESJONISTKA ta, która tworzy w duchu ekspresjonizmu

ERUDYTKA

kobieta o wielkiej wiedzy, gruntownie wykształcona, czytana; sawantka; uczona; encyklopedystka

ESTETKA

ta, która jest wrażliwa na piękno, znawczyni piękna

EQUALISTKA*

zwolenniczka równości społecznej i kulturowej: równości ze względu na pochodzenie, płeć, przynależność narodową, religijną i inne

EWALUATORKA*

wizytatorka oceniająca pracę nauczycieli według wcześniej ustalonych kryteriów

F

FACHOWCZYNI

specjalistka w jakimś fachu, ta, która dobrze się zna na swojej pracy; ekspertka; profesjonalistka; specjalistka; znawczyni

FACYLITATORKA

ta, która zajmuje się doradztwem, usprawnianiem komunikacji pomiędzy osobami bądź grupami, które dążą do porozumienia; mediatorka; pośredniczka

FARBIARKA

kobieta zajmująca się farbowaniem tkanin

FASHIONISTKA

znawczyni mody, projektantka kolekcji odzieżowych

FILMOWCZYNI*

ta, która pracuje w branży filmowej

FILMOZNAWCZYNI

specjalistka w zakresie wiedzy o filmie

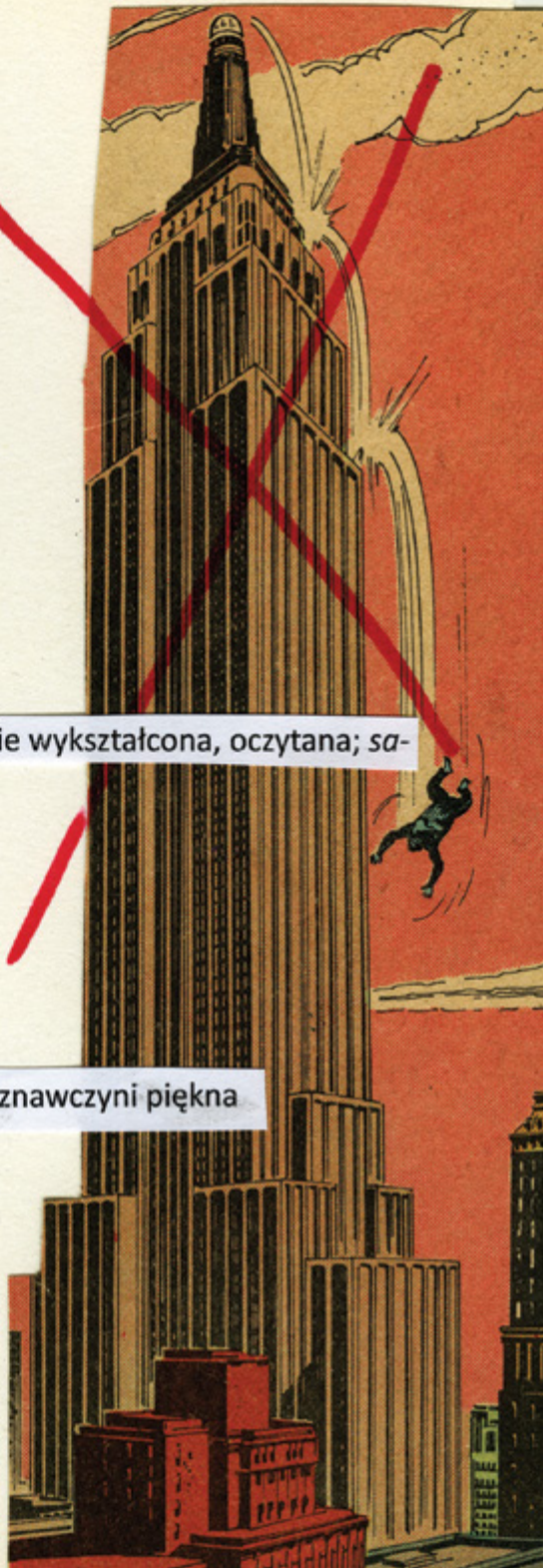

ERUDYTKA

kobieta o wielkiej wiedzy, gruntownie wykształcona, odcytana; *sa-*
wantka; uczona; encyklopedystka

ESTETKA

ta, która jest wrażliwa na piękno, zwłaszcza piękna

E. M.

EQUALISTKA*

ZWOLENNICZKA
RÓWNOŚCI
SPOŁECZNEJ
I KULTUROWEJ:
RÓWNOŚCI
ZE WZGLĘDU
NA POCHODZENIE,
PŁEĆ,
PRZYNALEŻNOŚĆ
NARODOWĄ,
RELIGIJNĄ
I INNE.

FASHIONISTKA

znawczyni

MODY

PROJEKTANTKA

kolleksji odziezowych

F. Taranek

- * osoba, która zadaje trudne pytania, niepuje; podważa;
- * → myślicielka / trouble maker
- * osoba pracująca z pojęciami, tekstem, rozumem, słowem

Filozofka

CHRISTINE MALABOU
Książka (w cyfrowym formacie)

FREEDOM IS ALWAYS AND EXCLUSIVELY FREEDOM FOR THE WHO
IDENTITY.
ROSA LUXEMBURG
LUXEMBURG

FILOZOFKA

ta, która zajmuje się filozofią

FINALISTKA

ta, która bierze udział w finale konkursu

FORMIARKA

kobieta, która zajmuje się wyrobem form odlewniczych, zatrudniona w formiarni; giserka

FOTOGRAFKA / FOTOGRAFICZKA / FOTOGRAFISTKA / FOTOGRAFINI*

ta, która zajmuje się wykonywaniem zdjęć, fotografii – profesjonalnie lub amatorsko

FREELANCERKA

ta, która realizuje umowy, projekty na zlecenie, nie jest zatrudniona na etacie

FUNDATORKA

ta, która funduje np. stypendium

G**GALERNICZKA***

kobieta, która pracuje w publicznej galerii sztuki

GALERZYSTKA

kobieta będąca właścicielką galerii sztuki

GARNCARKA

ta, która zajmuje się wyrobem naczyń z gliny

GENIUSZKA / GENIUSZA*

ta, która jest wybitnie utalentowana w danej dziedzinie, posiadająca nadzwyczajną umysłowość lub umiejętność

Współpracuje przy budowie programu merytorycznego instytucji, realizuje wystawy i projekty artystyczne.

CONTEMPORARY

ART

Ma kontakt z lokalnym, krajowym i zagranicznym środowiskiem artystycznym, współpracującym z instytucją.
Rozpisuje wnioski o granty na działania instytucji.

GALERIA

GALERNICZKA

kobieta, która pracuje w publicznej galerii sztuki.

Karina Dziewczyńska.

Galerzystka

fin de 1972 un groupe de profession-
d'ar... élaboré un docu-
titul...
igne...
ure c...
te

polonaise dans la période des trente
après-guerre, conduit à une série
ons qui peuvent
ges considératio
e du design et
veloppement c

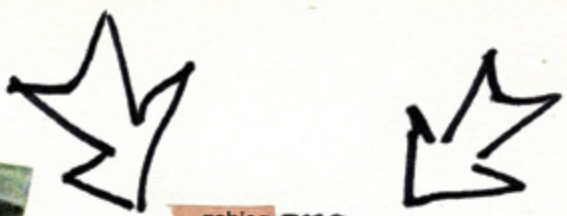
principales caracté-
e progrès rapide
ologie qui
strie.

nomé
ersa
nd
iq
ha
te
vi
da
ns f
econ
unifor
voit s'effac
tions régionales, disparait
culture individuelles. Ce

Kobieta będąca właścicielką galerii sztuki

A. Piłora

zabieg **ana**

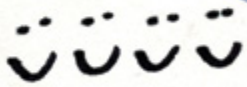
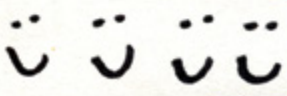
| GOŃCZYNI

to
ta, która roznosi
korespondencję !!!

PORA
NA ZABIEG

Ryc. 218. Widać, że ręce są dłuższe od nóg

GISERKA

kobieta, która pracuje w odlewni żelaza, szkła albo czcionek drukarskich;
formiarka

GOŃCZYNI*

ta, która roznosi korespondencję

GRAFICIARKA

ta, która tworzy, maluje graffiti – rysunki i napisy na ścianach, murach
miejsc publicznych

GRAFICZKA

artystka zajmująca się grafiką; *ilustratorka; rysownicza*

GRAWERKA / GRAWERCZYNI*

ta, która robi napisy lub rysunki na szkłe, metalu lub innym twardym materiale

H**HABILITANTKA**

naukowczyni, która jest w trakcie habilitacji, stara się o uzyskanie stopnia
doktora habilitowanego, który upoważnia do samodzielnej pracy naukowej

HAFCIARKA / HAFCIARA*

ta, która zajmuje się haftem

HANDLOWCZYNI

specjalistka w dziedzinie handlu; *biznesmenka / bizneswoman / busi-
nesswoman; kupczyni; przedsiębiorczyni*

HEROINA

o tej, która jest główną bohaterką sztuki, utworu literackiego, filmu

HISTORYCZKA SZTUKI / LITERATURY / TEATRU*

specjalistka w dziedzinie historii sztuki / literatury / teatru

GRAFIKAZKA

OLÓWEK pozwala nam
narysować dowolne kształty

GUMKA wymazuje wszystko,
co chcemy wymazać

- ☒ Arial Narrow
- ☒ Book Antiqua
- ☒ Bookman Old Style
- ☒ Calisto MT
- ☒ Century Gothic
- ☒ Comic Sans MS
- ☒ CommonBullets
- ☒ Copperplate Calligraphy
- ☒ Copperplate Gothic
- ☒ Courier
- ☒ Courier New
- ☒ Fixer

A. Piekosz

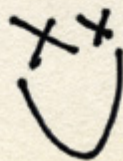
HAFCIARKA

ta, która zajmuje się haftem

Życie
stresu **JE**

→ "Myknie" wszystko
co szkodzi

od pokarmu po
patyjanclot

HEROINA

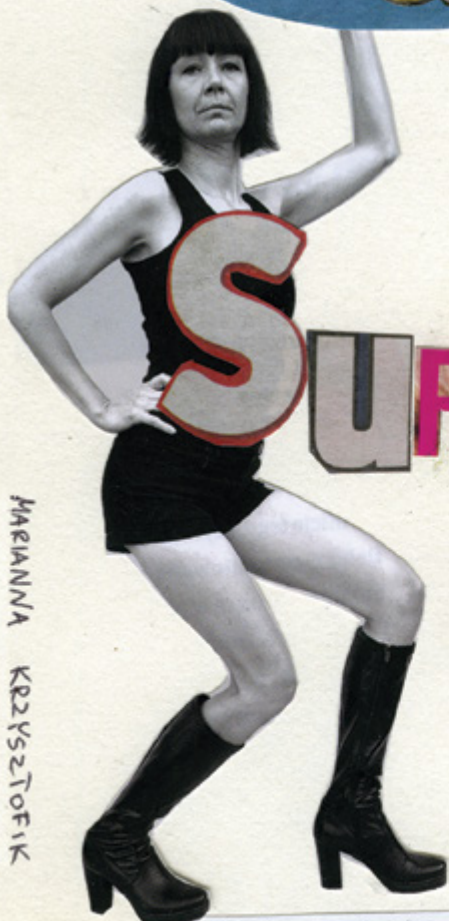
HEROINA

Pomoc

-bohaterka
nieśie pomoc

-np. Julia, Izolda, Mulan,
rRoszpunka, Simona, Iwona

SUPER Hero

MARIANNA KRZYŻYTOFIK

o tej, która jest główną bohaterką sztuki, utworu literackiego, filmu

HOSPITANTKA

kobieta uczestnicząca w zajęciach, hospitacjach akademickich lub szkolnych; przygotowująca się do zawodu; adeptka; praktykantka; stażystka; uczennica

HUTNICZKA

pracowniczka huty, zajmująca się wytopem metali lub szkła i ich obróbką

I

ILUSTRATORKA

ta, która wykonuje ilustracje do tekstu, książki, czasopisma itd.; graficzka; rysownicza

IMPRESJONISTKA

artystka tworząca według stylu impresjonizmu

IMPROWIZATORKA

ta, która ma talent do improwizowania, czyli tworzenia czegoś bez wcześniejszego przygotowania

INDYWIDUALISTKA

ta, którą cechuje potrzeba niezależności, zachowania własnej odrębności, zaznaczenia swojej wyjątkowości; autsajderka / outsiderka

INFORMATYCZKA

1. nauczycielka informatyki
2. specjalistka w dziedzinie informatyki, znawczyni sprzętu komputerowego i systemów, programów komputerowych; programistka
3. pracownica / pracowniczka działu IT na uczelni

INICJATORKA

ta, która występuje z inicjatywą, daje czemuś początek; budzicielka; inspiratorka; nowatorka; pionierka; pomysłodawczyni; prekursorka; projektodawczyni

Ta, która występuje z inicjatywą,

daje czemuś początek;

budziicielka;

inspiratorka;

nowatorka;

pionierka;

pomysłodawczyni;

prekursorka;

projektodawczyni

INSPEKTORKA

urzędniczka kontrolująca pracę instytucji, zakładów w wyznaczonych jednostkach; kontrolerka; lustratorka; rewidentka

INSPIRATORKA

ta, która inspiruje kogoś, daje impuls do czegoś

INSTALATORKA*

1. artystka tworząca instalacje wideo lub instalacje rzeźbiarskie
2. specjalistka zakładająca instalacje, np. gazowe, sanitarne, montująca urządzenia techniczne; monterka

INTELEKTUALISTKA

kobieta wykształcona, która poświęca wiele czasu na studiowanie różnych zagadnień, zajmuje się pracą twórczą, naukową, artystyczną; badaczka; myślicielka; uczona

INTELIGENTKA

1. ta, która należy do inteligencji – warstwy społecznej
2. kobieta wykształcona, wykonująca pracę umysłową

INTENDENTKA

kobieta, która zarządza sprawami gospodarczymi jakiejś jednostki organizacyjnej, instytucji

INTERLOKUTORKA

ta, z którą się rozmawia, albo ta, która rozmawia z kimś; dyskutantka; rozmówczyni

INTERPRETATORKA

1. odtwórczyni, wykonawczyni utworu, dzieła sztuki, roli; wykonawczyni; aktorka; deklamatorka
2. ta, która wyjaśnia, komentuje, tłumaczy; komentatorka

INTROLIGATORKA

ta, która ręcznie oprawia książki

INWENTARYZATORKA

kobieta sporządzająca inwentaryzację, wykonująca urzędowy spis czegoś

INWESTORKA

kobieta, która dokonuje inwestycji w coś, przeznacza środki finansowe, akcje na powiększenie zasobów majątkowych, np. na dzieła sztuki

INŻYNIERKA / INŻYNIERA*

specjalistka w danej dziedzinie technicznej, absolwentka wyższych szkół technicznych

J

JUBILERKA

kobieta, która zajmuje się zawodowo wyrabianiem przedmiotów ozdobnych ze szlachetnych metali i drogich kamieni, także ich wyceną i sprzedażą; złotniczka

JUNIORKA

młodsza wiekiem członkini określonej wspólnoty, np. sportowej, uczelnianej, rodzinnej

JURORKA

członkini jury

K

KADROWA

kierowniczką działu personalnego w danym przedsiębiorstwie czy instytucji

KALKULATORKA

ta, która wykonuje kalkulacje, sprawuje pieczę nad finansową stroną działalności jakiegoś przedsiębiorstwa

JUNIORKA

juniorka

młodsza wiekiem
 członkini określonej wspólnoty,
 np. sportowej,
 uczelnianej, rodzinnej

energiczna,

młoda dziewczyna,

przyjazna,

marzycielka,

kobieta,

pełna nadziei i wiary

Recka Magdalena

KAMERZYSTKA

ta, która obsługuje kamerę amatorsko lub zawodowo

KAMIENIARKA

kobieta zajmująca się obróbką kamienia

KANDYDATKA

ta, która kandyduje do czegoś lub na coś; aspirantka; pretendentka

KANCLERZYNI*

ta, która kieruje administracją i gospodarką uczelni

KARYKATURZYSTKA*

ta, która rysuje karykatury

KIEROWNICZKA

osoba kierująca jednostką instytucji, grupą, zespołem

KLASYCYSTKA

przedstawicielka, zwolenniczka XVIII-wiecznego klasycyzmu, kierunku w kulturze europejskiej nawiązującego do wzorów kultury antycznej

KLASYCZKA

ta, której twórczość uznawana jest współcześnie za klasykę, czyli kanon (literacki, muzyczny, plastyczny), charakteryzowany jako coś wartościowego, najlepszego w danym gatunku

KLIENKA

ta, która coś kupuje, korzysta z czyichś usług, załatwia gdzieś sprawę; interesantka; konsumentka

KOLEKCJONERKA

ta, która kolekcjonuje, zbiera; koneserka; zbieraczka

KOMITENTKA*

właścicielka przedmiotu, dzieła, która oddaje przedmiot / dzieło w komis

KOMPILATORKA

ta, która dokonuje kompilacji, tworzy prace mało samodzielne, wykorzystuje utwory, dorobek innych autorów / autorek

KAMERYSTKA

TA, KTÓRA OBSŁUGUJE
KAMERĘ
AMATORSKO LUB
ZAWODOWO

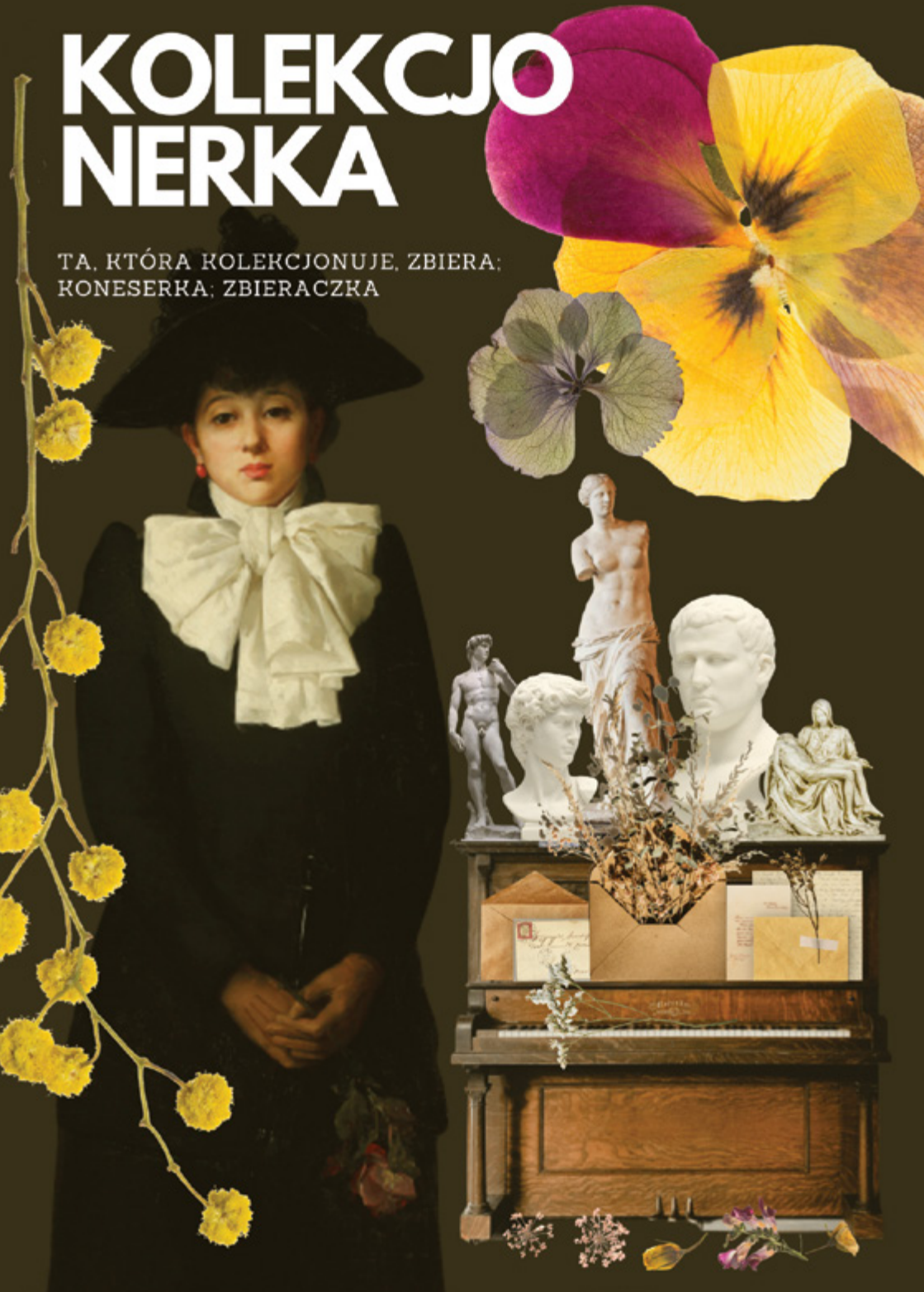
A pani osobiste

szczęście?

„Nie mogę sobie
przypomnieć, żebym
miała taki dzień”

KOLEKCJO NERKA

TA, KTÓRA KOLEKCJONUJE, ZBIERA:
KONESERKA; ZBIERACZKA

@jagodawozny

KOLEKCJONERKA

- ta, która kolekcjonuje, zbiera; koneserka; zbieraczka

KONCEPTUALISTKA*

zwolenniczka konceptualizmu

KONESERKA

znawczyni i miłośniczka czegoś, zwłaszcza rzeczy wytwornych i pięknych, np. dzieł sztuki; kolekcjonerka; zbieraczka

KONSERWATORKA

kobieta, która zajmuje się utrzymaniem czegoś w dobrym stanie, czyli konserwacją

KONSTRUKTORKA

specjalistka w zakresie konstrukcji, ta, która zajmuje się projektowaniem, opracowaniem planów; architektka; projektantka

KONSULTANTKA

specjalistka w jakiejś dziedzinie, udzielająca porad, konsultacji w zakresie swojej specjalności; doradczyni; opiekunka

KONTYNUATORKA

ta, która kontynuuje coś, czyli wykonuje rozpoczętą przez kogoś działalność; następczyni; naśladowczyni

KOORDYNATORKA

ta, która zajmuje się koordynowaniem działań wielu podmiotów, organizowaniem i synchronizowaniem działalności; organizatorka

KOPISTKA

ta, która robi kopie

KOSTIUMOGRAFKA

kobieta opracowująca koncepcję plastyczną kostiumów, fryzur, rekwizytów dla postaci występujących w filmie lub teatrze

KOSTIUMOLOŻKA

specjalistka w zakresie kostiumologii – wiedzy o historii i współczesności ubiorów oraz ich wykorzystaniu w sztuce plastycznej, filmowej, teatralnej

KREATORKA

twórczyni czegoś; autorka; pomysłodawczyni

Kobieta opracowująca koncepcję plastyczną
kostiumów, fryzur, rekwizytów dla postaci
występujących w filmie lub teatrze.

KOSTIUMOGRAFKA

KREŚLARKA

kobieta zajmująca się zawodowo kreśleniem czegoś, np. rysunków technicznych lub projektów; rysownicza

KROJCZA / KROJCZYNI

w krawiectwie kobieta trudniąca się krojeniem materiału oraz skór, z których później szyje się ubrania i galanterię

KRYTYCZKA

ta, która poddaje coś krytyce – analizie i wartościowaniu, przyjmując określony punkt widzenia

KUBISTKA

zwolenniczka kubizmu

KULTUROZNAWCZYNI

specjalistka w dziedzinie kulturoznawstwa, zajmująca się badaniami danej kultury, jej historii i przejawów

KURATORKA

1. kobieta, która została wyznaczona, aby sprawować nadzór nad czymś, np. placówką oświatową, wystawą, projektem itd.
2. kobieta wyznaczona przez sąd do nadzoru nad osobą fizyczną lub prawną niezdolną do działań prawnych lub też nad osobą skazaną, której warunkowo zawieszono wykonanie kary

KURSANTKA

uczestniczka jakiegoś kursu, szkolenia; kursistka; słuchaczka

KUSTOSZKA

kobieta, która kieruje jakimś działem w muzeum, galerii, opiekuje się cennymi zbiorami

KWESTORKA

pracownica administracji, zajmująca się finansami uczelni, główna księgowia

kobieta zajmująca się zawodowo kreśleniem czegoś, np. rysunków
technicznych lub projektów; rysownicza

K **r** **e** **ś** **l** **a** **r** **k** **a**

k u l t u r o z n a w c z y n i

specjalistka w dziedzinie kulturoznawstwa,
zajmująca się badaniami danej kultury,
jej historii i przejawów

K. Kowalska

KURATORKA

ta, która została wyznaczona, aby sprawować nadzór nad czymś, np. placówką oświatową, wystawą, projektem itd.

für Kunst und Leben

Kuratorka działająca w obszarze sztuki,

realizując różnorodne projekty i wystawy,

często jest także koordynatorką / organizatorką, producentką,

działaczką / badaczką, historyczką i krytyczką sztuki,

negocjatorką, realizatorką, autorką tekstów i redaktorką publikacji,

inicjatorką, animatorką i kreatorką wielu różnorodnych działań i pomysłów

rodzących się w trakcie pracy nad projektem lub wystawą.

Kunst für Berufstätige

przebudzenie
przebudzenie
przebudzenie
przebudzenie

Karina Dziewczyńska.

L

LABORANTKA

ta, która jest zatrudniona w laboratorium, wykonująca zlecone badania i analizy

LAKIERNICZKA

kobieta zatrudniona przy lakierowaniu przedmiotów lub produkcji lakieru

LAUREATKA

zdobywczyni nagrody, zwyciężczyni we współzawodnictwie; *championka / czempionka; liderka; medalistka; rekordzistka; zwyciężczyni*

LEKTORKA

1. ta, która prowadzi lektorat języka obcego
2. kobieta, która czyta na głos jakieś teksty

LICENCJATKA / LICENCJUSZKA

ta, która ukończyła studia wyższe pierwszego stopnia, zwykle trzyletnie

LICYTATORKA

kobieta, która prowadzi licytację, wystawia coś na licytację – publiczną sprzedaż rzeczy, które nabywa osoba oferująca najwyższą cenę

LINORYTNICZKA*

artystka tworząca linoryty

LITERNICZKA*

specjalistka w dziedzinie liternictwa

LITOGRAFKA*

artystka specjalizująca się w wykonywaniu litografii

LUTOWACZKA

ta, która lutuje coś, łączy metale i stopy za pomocą lutu

M

MAGISTRA*

ta, która posiada dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia albo jednolitych studiów magisterskich

MAGISTRANTKA

ta, która przygotowuje się do magisterium, pisze pracę magisterską

MALARKA

ta, która maluje obrazy

MATRONKA*

1. kobieta zasłużona, której imię i nazwisko jest nadawane jakiejś instytucji, organizacji lub jakiemuś miejscu
2. ta, która roztacza opiekę nad kimś lub nad czymś; opiekunka, wspomoczytelka, mentorka

MECENASKA

kobieta, która wspiera finansowo osoby zajmujące się np. sztuką; dobrodziejka; donatka; fundatorka; protektorka; sponsorka

MEDALISTKA

ta, która zdobywa medal

MENTORKA

doświadczona, mądra doradczyni kogoś, nauczycielka; doradczyni; przewodniczka; tutorka

MIEDZIORYTNICZKA

graficzka zajmująca się wykonywaniem miedziorytów – rysunków odbitych z płyty miedzianej na: papier, pergamin, materiał

MISTRZYNI

ta, która jest w czymś bardzo dobra, celująca, przewyższa innych wiedzą, umiejętnościami, najlepsza w danej dziedzinie; championka/czempionka; laureatka; liderka; maestra; wirtuozka; zwyciężczyni

MODELARKA

kobieta, która wykonuje zawodowo modele jakichś wyrobów przemysłowych

MODELKA

1. kobieta pozująca artystce / artyście
2. kobieta prezentująca modę damską; promująca rozmaite produkty

MODERATORKA

1. kobieta dbająca o właściwy przebieg dyskusji, prowadząca obrady na konferencjach, administrująca serwisami społecznościowymi i stronami internetowymi, dbająca o przestrzeganie zasad etykiety w komunikacji internetowej; przewodnicząca
2. ta, która kształtuje postawy i organizuje działalność uczestników danej wspólnoty, często o charakterze religijnym

MODERNISTKA*

zwolenniczka modernizmu lub przedstawicielka kierunku w kulturze i sztuce

MODYSTKA

kobieta zajmująca się wyrobem i sprzedażą modnych ubrań, głównie damskich kapeluszy; krawcowa; krawczyni; modniarka; szwaczka

MONOGRAFISTKA / MONOGRAFKA

autorka monografii – pracy naukowej lub popularnonaukowej poświęconej jednemu problemowi badawczemu

MONTAŻYSTKA

ta, która zajmuje się opracowaniem zebranego materiału, np. dźwiękowego lub filmowego, oraz jego montażem i przygotowaniem do emisji

MÓWCZYNI

ta, która publicznie zabiera głos w jakiejś sprawie, wygłasza mowy, przemówienia na zgromadzeniach, wiecach itd.; oratorka; prelegentka; referentka

MURALISTKA*

ta, która robi murale

MUZEALNICZKA

specjalistka w zakresie muzealnictwa, pracująca w muzeum, zbieraczka i konserwatorka eksponatów; kolekcjonerka; koneserka; zbieraczka

MODELKA

1. kobieta pozująca artystce/artystyście
2. kobieta prezentująca modę damską;
promująca rozmaite produkty

N

NACZELNA

kobieta, która ma władzę zwierzchnią, zajmuje w jakiejś hierarchii wyższe stanowisko; szefowa; zwierzchniczka

NASTĘPCZYNI

ta, która przejmuje po kimś jakieś zadania, funkcje, godności; kontynuatorka

NAŚLADOWCZYNI / NAŚLADOWNICZKA

ta, która kogoś naśladuje, bierze kogoś za wzór w swoim postępowaniu, robi coś na wzór czegoś

NAUCZYCIELKA

kobieta zajmująca się uczeniem kogoś; belferka; dydaktyczka; edukatorka

NAUKOWCZYNI

kobieta zajmująca się pracą naukową, prowadząca badania naukowe; akademicka; badaczka; intelektualistka; uczona; wykładowczyni

NEGOCJATORKA

ta, która negocjuje, pośredniczy w jakiejś sprawie; interwentka; mediatorka; pośredniczka

NESTORKA

zasłużona, najstarsza przedstawicielka jakiejś grupy, otoczona szacunkiem z powodu jej zasług i doświadczenia; seniorka

NOWATORKA

ta, która wprowadza coś nowego; eksperymentatorka; inicjatorka; pionierka; pomysłodawczyni; prekursorka

* **Stephanie E. Stephanie Suarez** doktorka specjalizująca się w geochemii i geochronologii. Jej zainteresowania badawcze obejmują chronologię materiałów zarówno ziemskich, jak i pozaziemskich.

Kobieta zajmująca się

pracą naukową, prowadząca badania naukowe; akademiczka;
badaczka; intelektualistka;
uczona; wykładowczyni

TO

NAUKOWCZYNI

Krytykowana za kolor włosów i tatuaże - cytat jednego z internautów:
Twoje włosy są czerwone, wyglądasz jak kelnerka, to nie jest profesjonalne.

W mediach społecznościowych narodził się ruch **#IlookLikeAnEngineer**, który ma walczyć ze stereotypami związanymi z wizerunkiem kobiet w świecie nauk ścisłych i technologii.

źródło: kobieta.pl

@magdukart

O

ODBIORCZYNI

ta, która odbiera coś, co jest do niej skierowane; adresatka

ODLEWNICZKA*

ta, która pracuje przy odlewach, przygotowuje formy do odlewania

OFIARODAWCZYNI

ta, która coś komuś ofiaruje, daje, przekazuje; dawczyni; dobrodziejka; donatorka; filantropka; fundatorka

OGLĄDACZKA

potocznie ta, która coś ogląda; widzka

OPERATORKA

specjalistka w zakresie techniki zdjęć filmowych, autorka zdjęć do filmu

OPIEKUNKA DYPLOMU*

ta, która wspiera studenta/kę przy dyplomie

ORATORKA

ta, która umie pięknie, swobodnie przemawiać publicznie, wygłaszać oracje; krasomówczyni; mówczyni

ORGANIZATORKA

ta, która zajmuje się organizowaniem czegoś; działaczka; koordynatorka

P

PANELISTKA

ta, która bierze udział w panelu – publicznej dyskusji

PASJONATKA

ta, która się czymś pasjonuje, robi coś z zamiłowaniem; amatorka; entuzjastka; fascynatka; hobbystka; miłośniczka; pasjonatka; wielbicielka; zwolenniczka

OGŁĄDACZKA

Anna Baranow

OGŁĄDACZKA

potocznie ta, która coś ogląda; widzka

PASTELISTKA

artystka, która maluje pastelami

PATRONKA

ta, która patronuje komuś lub czemuś; jest świętą opiekunką (w religii) bądź osobą zasłużoną ze względu na swoją działalność; jej imię nadawane jest jakiejś instytucji, jednostce

PEDAGOŻKA

absolwentka pedagogiki, specjalistka w dziedzinie pedagogiki

PEJZAŻYSTKA

ta, która maluje pejzaże – amatorsko lub profesjonalnie

PEŁNOMOCNICZKA

1. ta, która będąc upoważnioną, działa w czyimś imieniu
2. posiadająca uprawnienia do działania w imieniu rektory/a ze skutkiem prawnym dla swoich mocodawców

PERFORMERKA

ta, która uprawia performance, czyli sztukę tworzoną na żywo w obecności widzów

PIONIERKA

ta, która jest w czymś prekursorką, toruje drogę w jakiejś dziedzinie; eksperymentatorka; eksplorerka; nowatorka; pomysłodawczyni; prekursorka

PLAKACISTKA

artystka zajmująca się projektowaniem plakatów

PLASTYCZKA

ta, która zawodowo lub amatorsko zajmuje się sztuką plastyczną

POLEROWACZKA / POLEROWNICZKA

ta, która zajmuje się polerowaniem – ręcznym bądź mechanicznym czyszczeniem powierzchni

POLIGRAFKA

specjalistka w dziedzinie poligrafii, nauki o rodzajach technik drukarskich

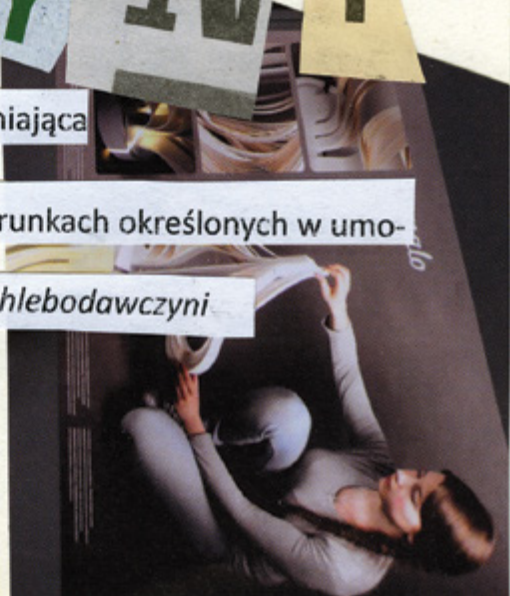
Artystka
obchodziła
na festiwalu
w Sopocie
swoje
20-lecie
pracy

kobieta zatrudniająca

kogoś/coś na warunkach określonych w umo-

wie o pracę; *chlebodawczyni*

POMYSŁODAWCZYNI

ta, która jest autorką pomysłu, projektu; inicjatorka; inspiratorka; kreatorka; nowatorka

PORTIERKA

kobieta pracująca na portierni, pilnująca wejścia do większego budynku; furtianka; odźwierna

PORTRECISTKA

artystka, która maluje, fotografuje portrety

POSTMODERNISTKA

przedstawicielka lub zwolenniczka postmodernizmu

PRACODAWCZYNI

kobieta zatrudniająca kogoś na warunkach określonych w umowie o pracę; chlebodawczyni

PRACOWNICA / PRACOWNICZKA

kobieta pracująca w jakimś miejscu, pracująca gdzieś

PRAKTYCZKA

ta, która nabyła wiedzę i umiejętności poprzez praktykę, doświadczenie

PRAKTYKANTKA

ta, która odbywa praktykę w jakimś miejscu, fachu; hospitantka; stażystka; terminatorka; uczennica

PRAWNICZKA

1. specjalistka w dziedzinie prawa
2. ta, która studiuje prawo

PREKURSORKA

inicjatorka nowych działań, idei, stylów w sztuce, które stają się później znane; nowatorka; pionierka; pomysłodawczyni

PRELEGENTKA

kobieta występująca z prelekcją, publicznym wykładem na jakiś temat; dyskutantka; (ko)referentka; mówczyni; oratorka

PROFESORA* / PROFESORKA

Profesora

kobieta z naukowym tytułem profesora,
zazwyczaj prowadząca

zajęcia dydaktyczne i badania naukowe w szkole wyższej, instytucji
naukowym; *akademiczka; badaczka; intelektualistka; myślicielka;*

naukowczyni; uczona; wykładowczyni

IWONA
DEMKO

PROMOTORKA

pracowniczka wyższej uczelni, która sprawuje opiekę naukową nad
czyjąś pracą licencjacką, magisterską, doktorską

Gdy nłoni rzytóm studia na ASP przypięgotóm sobie
nigdy więcej. Po paru latach pracy artystycznej
klepania biedy przeprowiłam się z uczelnie i
postanowiłam zarządzać - dla stypendium
przele wszystkim. Ale postanowiłam tylko z
miłymi osobami. Szukając kandydatki na
promotorkę pomysłowałam o niej. A ona mi
odpisała: chwycyłam nic ochrania.

Wsparcie, wyrozumiałość, empatia, wchodzenie
w moje artystyczne poszukiwania, elastyczność
pocenie przepięknie. Tępy zyciu w myśli
studentom i studentom ASP i innych uczelni
tej. Promotorka kocha osobę którą promuje
chcieli się swoim ciałem, doświadczeniem.
Osoba promowana kocha swoją promo-
torę. Życie w symbiozie i pokroju i miłości
Pracy i p.

PRETENDENTKA

ta, która ubiega się o coś, kandyduje do jakiejś nagrody, na stanowisko, urząd; aspirantka; kandydatka

PRODUCENTKA

kobieta zajmująca się produkcją jakichś dóbr materialnych bądź kulturalnych; biznesmenka/bizneswoman / businesswoman; fabrykantka; handlowczyni; kapitalistka; przedsiębiorczyni; przemysłowczyni; wytwórczyni

PRODZIEKANKA* / PRODZIEKANA*

zastępczyni dziekana lub dziekany

PROFESORKA / PROFESORA*

kobieta z naukowym tytułem profesora, zazwyczaj prowadząca zajęcia dydaktyczne i badania naukowe w szkole wyższej, instytucie naukowym; akademiczka; badaczka; intelektualistka; myślicielka; naukowczyni; uczona; wykładowczyni

PROFESJONALISTKA

specjalistka w jakiejś dziedzinie, posiadająca szeroką wiedzę i doświadczenie; biegła; ekspertka; fachowczyni; (rzeczoznawczyni; specjalistka

PROJEKTANTKA

ta, która zajmuje się projektowaniem jakichś dóbr, np. mebli, ubrań; konstruktorka; projektodawczyni

PROJEKTODAWCZYNI

ta, która występuje z jakimś projektem, planem, jest twórczynią projektu; konstruktorka; projektantka

PROMOTORKA / PROMOTORA*

pracowniczka wyższej uczelni, która sprawuje opiekę naukową nad czyjąś pracą licencjacką, magisterską, doktorską

PROPAGATORKA

ta, która propaguje coś, upowszechnia, ogłasza; głosicielka; krzewicielka; orędowniczka; popularyzatorka; rozsiewczyni; rzeczniczka

PROREKTORKA / PROREKTORA*

pracownica uczelni, pełniąca funkcje administracyjno-reprezentacyjne jako zastępczyni rektora bądź rektory, również wspierająca w zarządzaniu uczelnią

PSYCHOLOŻKA

SPECJALISTKA W DZIEDZINIE PSYCHOLOGII,

MAJĄCA WYKSZTAŁCENIE PSYCHOLOGICZNE

Agnieszka Biela

MARI ANKWYT

VIRGINIA SACK

MAURA KUTZ

BRENDA BROWN

ANNA PELTZ

KAREN PELTZ

CAROL GILLIGAN

EMMA PELTZ

PROTAGONISTKA

ta, która jest bohaterką jakiegoś dzieła artystycznego, książkowego

PROTEKTORKA

kobieta wpływowa, która udziela komuś lub czemuś poparcia; sprzymierzeńczyni

PROTOKOLANTKA

kobieta spisująca protokół z czegoś, np. zebrań, posiedzeń senatu, rady wydziału

PROWADZĄCA

ta, która coś prowadzi, realizuje

PRZEWODNICZĄCA

1. zwierzchniczka jakiegoś zespołu, zarządzająca działalnością jakiejś instytucji; dyrektorka; kierowniczką; komendantka; menadżerka / menedżerka; naczelniczka; prezeska; szefowa
2. kobieta, która kieruje jakimiś oficjalnymi obradami, dyskusjami itp.; moderatorka; prezydentka; prowadząca

PSYCHOŁOŻKA

specjalistka w dziedzinie psychologii, mająca wykształcenie psychologiczne

R

RADCZYNI PRAWNA

kobieta zajmująca się świadczeniem pomocy prawnej, udzielająca porad i konsultacji prawnych, sporządzająca opinie prawne, opracowująca projekty aktów prawnych oraz występująca przed sądami i urzędami w charakterze pełnomocniczki lub obrończyni

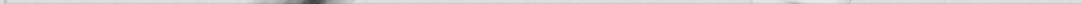
REALIZATORKA

ta, która coś realizuje, wprowadza w życie jakies pomysły, nowe działania

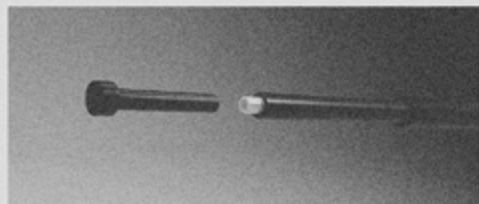
—
REALIZATORKA
TA, KTÓRA COŚ

■
REALIZATORKA
REALIZUJE

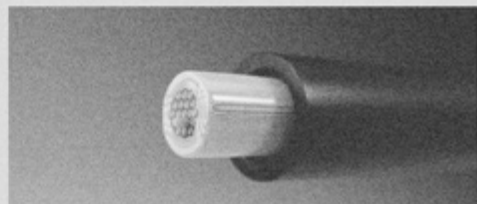
● 05 2022

+
▲

WPROWADZA W ŻYCIE
.....
NOWE

JAKIEŚ POMYSŁY
DZIAŁANIA

ReKTora

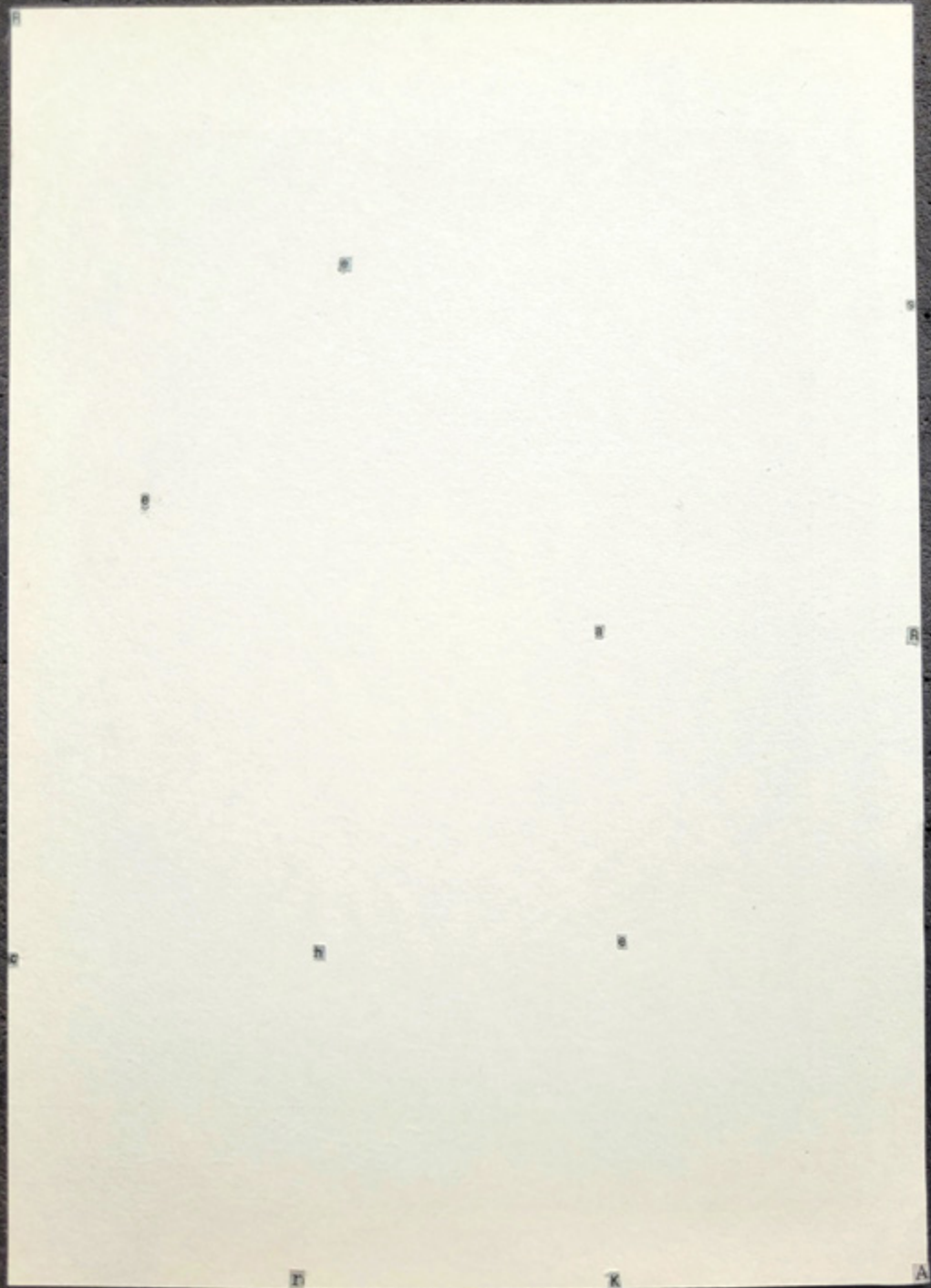

REKTORA / REKTORKA

kobieta z tytułem profesorskim,
piastująca najwyższe stanowisko na
wyższej uczelni, akademii;
przewodnicząca uczelnianego senatu

IWONA DEHKO

RECENZENTKA

ta, która wydaje opinię o czymś, recenzuje, ocenia coś

REDAKTORKA

członkini redakcji, np. wydawnictwa, czasopisma; dziennikarka; edytorka; wykładowczyni; żurnalistka; adiustatorka

REFERENTKA

1. ta, która występuje z referatem, wygłasza go (np. na konferencji); koreferentka, mówczyni, prelegentka, sprawozdawczyni. Także: ta, która referuje coś, przekazuje informacje komuś
2. urzędniczka, która prowadzi jakiś dział instytucji, zwany referatem

REFORMATORKA

kobieta, która wprowadza reformy lub je planuje; odnowicielka

REKONSTRUKTORKA

kobieta, która zajmuje się odtwarzaniem czegoś na podstawie zachowanych fragmentów lub innych danych

REKRUTERKA

ta, która zajmuje się rekrutacją, przyjmowaniem, naborem

REKTORKA / REKTORA*

kobieta z tytułem profesorskim, piastująca najwyższe stanowisko na wyższej uczelni, akademii; przewodnicząca uczelnianego senatu

REPREZENTANTKA

ta, która kogoś lub coś reprezentuje, wchodzi w skład reprezentacji; przedstawicielka; rzeczniczka; wyrazicielka

RESEARCHERKA

ta, która podejmuje research, czyli badania naukowe, przydatne w opracowaniu danego zagadnienia

RETUSZERKA

specjalistka w zakresie retuszu fotograficznego

REWELATORKA

ta, która coś oznajmia, odkrywa, ujawnia komuś

REWOLUCJONISTKA

ta, która jest zwolenniczką działań rewolucyjnych, bierze w nich udział; anarchistka; bojownica/bojownicza; buntownicza; rebeliantka

REZYDENTKA

1. ta, która przebywa na rezydencji artystycznej
2. pracownica biura podróży wysłana służbowo do jakiegoś kraju, aby tam opiekować się turystami – klientami danego biura
3. dawniej krewna zamieszkująca przy bogatej, utrzymującej ją zwykle, rodzinie

REŻYSERKA / REŻYSERA*

kobieta, która zajmuje się reżyserią, sztuką tworzenia filmów, przedstawień teatralnych, programów radiowych, telewizyjnych itd.

RĘKODZIELNICZKA

ta, która zajmuje się rękodzielnictwem, czyli ręcznym wykonywaniem przedmiotów, nierzadko o wartości artystycznej

ROZMÓWCZYNI

ta, która uczestniczy w rozmowie; interlokutorka, dyskutantka

RYSOWNICZKA

1. artystka zajmująca się profesjonalnie rysunkiem (np. ołówkiem, piórkiem, węglem); ilustratorka; graficzka
2. dawniej kobieta zatrudniona gdzieś, aby wykonywać rysunki techniczne

RZECZNICZKA

kobieta występująca w czyimś imieniu, reprezentująca stanowisko i interesy pojedynczych osób, grup bądź instytucji, obrończyni czyichś praw; orędowniczka; przedstawicielka; reprezentantka; wyrazicielka

RZECZOZNAWCZYNI

specjalistka w jakiejś dziedzinie, upoważniona do wydawania opinii wchodzących w zakres jej kwalifikacji; ekspertka; biegła, znawczyni; fachowczyni; profesjonalistka

RZEMIEŚLNICZKA

ta, która uprawia rzemiosło, drobną wytwórczość; rękodzielniczka

ta, która jest zwolenniczką działań rewolucyjnych, bierze w nich udział; *anarchistka; bojownica/bojownicza; buntownicza; rebeliantka*

Świąta Rebeliantka

LEGITYMACJA
CZELADNICZA

RĘKODZIELNICZKA

ta, która zajmuje się rękodziełem,
czyli ręcznym wykonywaniem przedmiotów,
nierządko o wartości artystycznej

Miana Prętyła-Konchał

zasadach

rzecz -

NicZ.Ka

kobieta występująca w czyimś imieniu, reprezentująca stanowisko i
interesy pojedynczych osób, grup bądź instytucji, obrończyni czy-
ichś praw; orędowniczka; przedstawicielka; reprezentantka; wyrazi-
cielka

RZEŹBIARKA / RZEŹBIARA*

artystka tworząca rzeźby

S

SAWANTKA

kobieta gruntownie wykształcona, o wielkiej wiedzy w danej dziedzinie, czytana; encyklopedystka; erudytk

SCENARZYSTKA

autorka scenariusza

SCENOGRAFKA

artystka wizualna, która projektuje scenografię do przedstawienia lub filmu

SCHOLARCHINI

w starożytności i średniowieczu o kobiecie kierującej szkołą, sprawującej nadzór nad szkołą

SEKRETARKA / SEKRETARZYNI*

1. kobieta wchodząca w skład komisji uczelnianych, zajmująca się przygotowaniem dokumentów
2. kobieta prowadząca sekretariat, zajmująca się korespondencją, organizowaniem spotkań, przyjmowaniem interesantów, bieżącymi sprawami zawodowymi związanymi z daną osobą lub instytucją

SEMINARZYSTKA

1. studentka albo doktorantka uczestnicząca w seminarium – zajęciach uniwersyteckich / akademickich wspomagających proces tworzenia pracy dyplomowej
2. dawniej słuchaczka, uczennica seminarium nauczycielskiego

SENATORKA / SENATORA*

1. członkini senatu uczelnianego
2. członkini senatu – wyższej izby ustawodawczej w parlamencie; parlamentarzystka

SENIORKA

kobieta najstarsza wiekiem lub najbardziej doświadczona w jakiejś społeczności, np. rodzinnej, akademickiej

SIŁACZKA

z uznaniem o kobiecie wyróżniającej się niezwykłą siłą fizyczną lub psychiczną

SKARBNICZKA

ta, która zbiera składki od osób należących do określonej (akademickiej) społeczności i odpowiada za zebrane fundusze

SŁUCHACZKA

1. ta, która uczestniczy w zajęciach w szkole wyższej lub na jakimś kursie, szkoleniu; kursantka
2. ta, która słucha kogoś lub czegoś, np. audycji radiowej, koncertu

SNYCERZYNI*

artystka lub rzemieślniczka rzeźbiąca w drewnie, dawniej też w kamieniu

SPAWACZKA

1. wykwalifikowana pracowniczka wykonująca spawanie
2. artystka wizualna wykorzystująca w swojej pracy twórczej spawarkę

SPECJALISTKA

kobieta znająca się na czymś dobrze, mająca kwalifikacje i doświadczenie w określonej dziedzinie; biegła; ekspertka; fachowczyni; profesjonalistka; (rzecz)znawczyni

SPECKA

potocznie o tej, która jest specjalistką, znawczynią jakichś zagadnień; ekspertka; fachowczyni; profesjonalistka; (rzecz)znawczyni

STAROŚCINA

ta, która porządkuje, organizuje życie społeczności studenckiej określonego roku studiów, czuwa nad przestrzeganiem zwyczajów

STAŻYSTKA

ta, która odbywa staż; adeptka; asystentka; hospitantka; praktykantka

S e n i o r k a

kobieta najstarsza wiekiem lub najbardziej doświadczona w jakiejś społeczności, np. rodzinnej, akademickiej,

często ze względu na doświadczenie i posiadaną wiedzę, jak najbardziej może być ekspertką w jakiejś dziedzinie, mentorką / doradczynią / przewodniczką.

- ta, która potrafi i chce być szczęśliwa nawet, gdy świat stał się nie do wytrzymania!

SIEŁACZKA

- ta, która mimo przeciwności losu, nie poddaje się, niosąc bagaże życia – swój i innych...
z uznaniem o kobiecie wyróżniającej się
niezwykłą siłą fizyczną lub psychiczną

Martyna Sień

STOLARKA / STOLARZYNI*

kobieta trudniąca się stolarstwem

STRÓŻKA / STRÓŻA*

kobieta, która zajmuje się pilnowaniem miejsca; dozorczyńni; konsjerżka

STUDENTKA

ta, która studiuje na wyższej uczelni, w kolegium lub innej szkole pomaturalnej

STWORZYCIELKA / STWÓRCZYNI

ta, która sprawiła, że coś zaczęło istnieć, stworzyła coś, kogoś, przyczyniła się do powstania czegoś, jest postrzegana jako przyczyna, początek czegoś, kogoś

STYPENDYSTKA

ta, która przebywa gdzieś na stypendium lub je otrzymuje

SZAFIARA / SZAFIARKA

blogerka prezentująca w internecie swoje prywatne kolekcje strojów, swój styl ubierania się, właścicielka wirtualnej szafy

SZATNIARKA

kobieta, która pracuje w szatni, przyjmuje i wydaje powierzoną jej odzież wierzchnią oraz inne drobne rzeczy

SZEFOWA

kobieta zarządzająca, kierująca czymś, będąca zwierzchniczką czegoś, kogoś; dyrektorka, kierowniczką, menadżerka/menedżerka; prezeska; przełożona; zwierzchniczka

Ś**ŚMIAŁKINI**

o tej, która jest odważna, śmiała, zdolna do niebezpiecznych przedsięwzięć

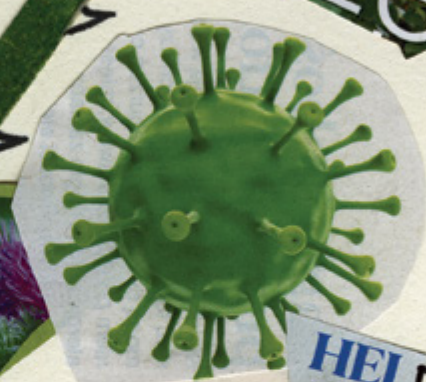
STRÓŻA* / STRÓŻKA

GoodMood

ST
RÓŻE

(fem.)

HELL

kobieta, która zajmuje się pilnowaniem miejsca; dozorczyni; konsje-
rżka

Drayuska / acni ?.

tu idzie

tu siedzi

STUDENTKA

ta, która studiuje na wyższej uczelni, w kolegium lub innej szkole pomataturalnej

tam
biegnie

tu robi

Stworz-

y Cielka

Stwor-

czyni

ta, która sprawiła, że coś zaczęło istnieć,
stworzyła coś, kogoś, przy-
czyniła się do powstania czegoś,
jest postrzegana jako
przyczyna,
początek
czegoś,
kogoś

#EKOPATRIOTKI

?

~~Całe życie~~

S U W N I C O W A

Hanek pedziot, co w każdym miejscu
mogesz cosik obejrzec

hate

KORFANTY
SILNA BESTIA

free

📌 BĘDĄCE DNIAMI WOLNYMI OD PRAC

szlakiem
kobiet

T

TATUAŻYSTKA

kobieta wykonująca tatuaż

TEATROŁOŻKA

specjalistka w dziedzinie teatrologii – nauki o historii i teorii teatru, znawczyni sztuk scenicznych

TEATROMANKA

miłośniczka teatru, bywalczyni teatrów

TECHNICZKA

kobieta mająca średnie wykształcenie w jakiejś dziedzinie wiedzy technicznej

TEORETYCZKA

kobieta, która ujmuje dane zagadnienie w sposób ogólny, teoretyczny, oderwany od praktyki

TERMINATORKA

dawniej ta, która odbywa praktykę, zdobywa doświadczenie, uczy się w jakimś zakładzie, cechu, terminuje u majstra; czeladnica/czeladniczka; praktykantka; stażystka; uczennica

TKACZKA

kobieta trudniąca się tkactwem, wyrobem tkanin; dziewiarka; prządka; włókniaarka

TRIUMFATORKA

ta, która odniosła triumf, wspaniałe zwycięstwo; laureatka; mistrzyni; zwyciężczyni

TUTORKA

kobieta, która sprawuje nad kimś opiekę; doradczyni; opiekunka

TWÓRCZYNI

ta, która coś stworzyła, wymyśliła, napisała, zapoczątkowała, skonstruowała; autorka; badaczka; kompozytorka; konstruktorka; kreatorka; pisarka; projektantka; realizatorka; wykonawczyni; wynalazczyni

Ś

ŚMIAŁKINI

o tej, która jest odważna, śmiała, zdolna do niebezpiecznych przedsięwzięć

Jan Paweł II

WIARA I NAUKA

antologia tekstów

2009

TATU AŻY STKA

kobięta

wykonująca
na
czyimś
cięż
tatuaż

TYPOGRAFKA*

1. graficzka projektująca układ materiałów do druku
2. drukarzyni lub właścicielka drukarni

TYTANKA

ta, którą charakteryzuje wielka siła psychiczna, moralna, duża wytrzymałość

U

UCZESTNICZKA

ta, która bierze w coś udział, uczestniczy, jest w coś zaangażowana; członkini

UCZONA

kobieta zajmująca się pracą naukową, prowadząca badania naukowe; akademiczka; badaczka; eksplorerka; intelektualistka; myślicielka; naukowczyni; profesorka; wykładowczyni

URBANISTKA

specjalistka w dziedzinie urbanistyki, zajmująca się planowaniem przestrzennym miast i osiedli; architektka; konstruktorka; projektantka

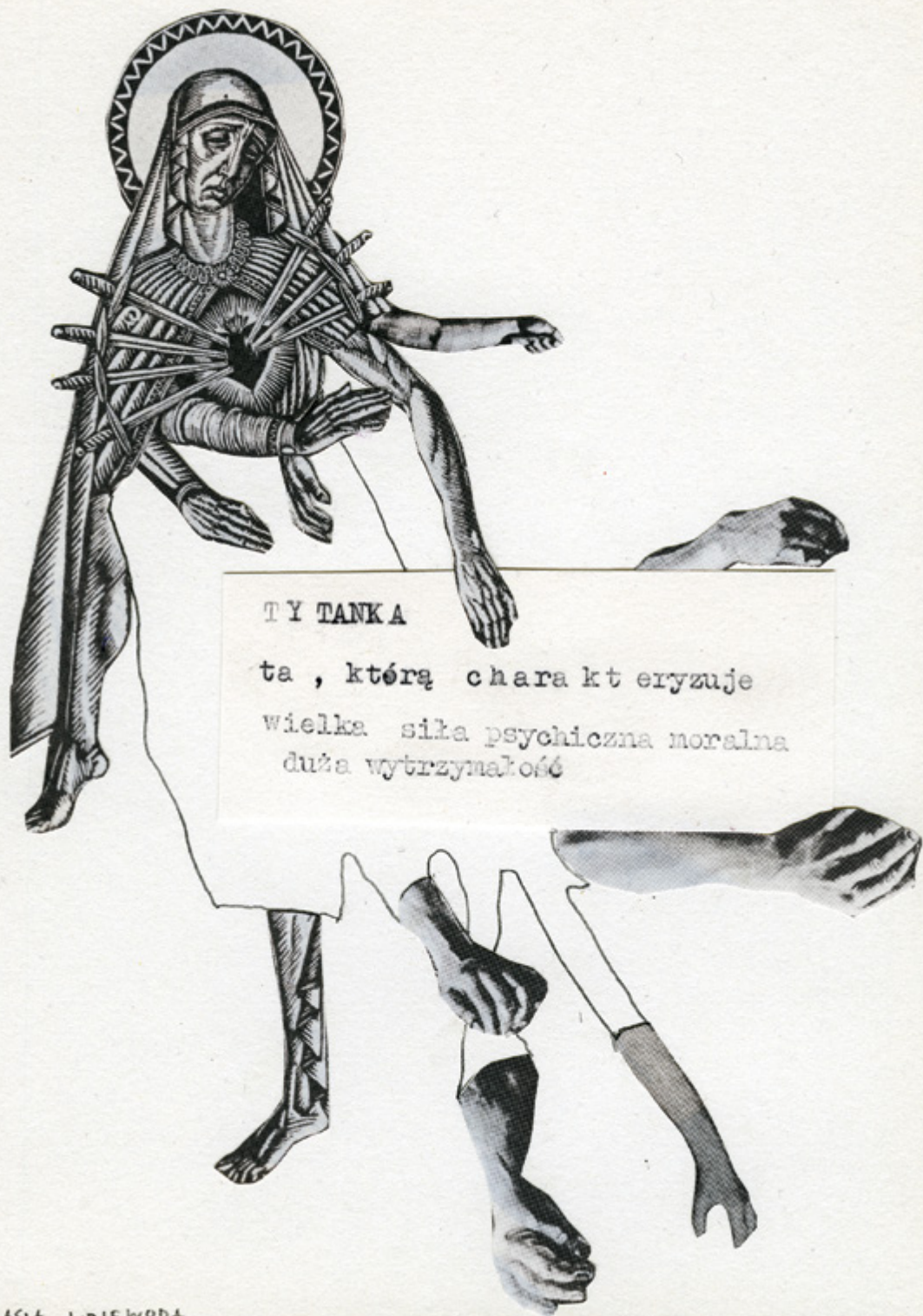
W

WAGINISTKA*

artystka, która w swojej twórczości eksploruje motyw waginy

WEBMASTERKA

ta, która projektuje i tworzy strony internetowe

TY TANKA

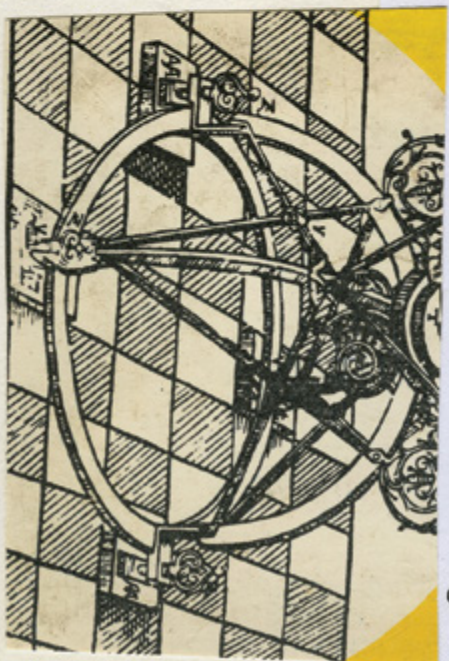
ta , którą chara kt eryzuje
wielka siła psychiczna moralna
duża wytrzymałość

CZEŚĆ
Tnicz
KRA

ta, która bierze w czymś udział, uczestniczy, jest w coś zaangażowa-
na; członkini

d.stanisławski

CZONA

kobieta zajmująca się pracą naukową, prowadząca badania naukowe; akademiczka; badaczka; eksplorerkę; intelektualistka; myślicielka; naukowcy; profesorka; wykładowcy

d. dani i tade.

Urbanistka

specjalistka w dziedzinie urbanistyki, zajmująca się planowaniem przestrzennym miast i osiedli; *architektka; konstruktorka; projektantka*

WICEKANCLERKA / WICEKANCLERZYNI*

zastępczyni kanclerza lub kanclerzynie – osoby, która sprawuje nadzór administracyjny nad funkcjonowaniem uczelni wyższej lub innej instytucji

WICEPRZEWODNICZĄCA

zastępczyni przewodniczącej bądź przewodniczącego; wiceprezesa; wiceszefowa

WIDZKA

ta, która ogląda coś, np. wystawę, program telewizyjny, film, przedstawienie, widowisko; oglądaczka

WIKIARTYWIŚKA*

artystka aktywna twórczo w przestrzeni Wikipedii

WIRTUOZKA

1. ta, która opanowała daną umiejętność w sposób mistrzowski; maestra; mistrzyni
2. artystka, która w sposób mistrzowski wykonuje jakiś utwór muzyczny

WITRAŻYSTKA

artystka trudniąca się projektowaniem i robieniem witraży, malowaniem kompozycji na szkle

WIZYTATORKA

kobieta, która przeprowadza wizytację

WNIOSKODAWCZYNI

ta, która występuje z jakimś wnioskiem, składa wniosek

WOŁONTARIUSZKA

ta, która dobrowolnie i nieodpłatnie gdzieś pracuje, coś organizuje, pomaga innym; ochotnica / ochotniczka

WOŻNA

kobieta wykonująca w jakiejś instytucji prace porządkowe, pomocnicze i in.

WSPÓŁPRACOWNICA / WSPÓŁPRACOWNICZKA

jedna z grona pracowników / pracowników, uczestnicząca z nimi we wspólnym przedsięwzięciu

ściąga tabu z pojęć „wagina”, „srom”,

przywraca kobiecości znaczenia,

MISTRZYNI

PONAD PODZIAŁAMI

artystka, która w swojej twórczości

eksploruje motyw waginy

WAGINISTKA

Iwona Demko

Iwona Demko

nie wstydzi się, że jest kobietą

walczy o wolność, o prawa i o szacunek dla kobiet

we wszystkich sferach życia,

WIDZKA

ta, która ogląda coś,
np. wystawę, przedstawienie,
program telewizyjny, film,
widowisko;
oglądaczka

Paulina Torwick 2022.

WOLONTARIUSZKA

ta, która dobrowolnie i nieodpłatnie gdzieś pracuje,
coś organizuje, pomaga innym;
ochotnica/ochotniczka

- oddaje swoje serce i swój czas, nie oczekując nic w zamian

- pomagając, często odczuwa wewnętrzne spełnienie i radość

WSPÓŁTWÓRCZYNI

ta, która tworzy, stworzyła coś razem z kimś innym; współautorka

WYBORCZYNI

kobieta uprawniona do głosowania, uczestniczka wyborów

WYCHOWANKA / WYCHOWANICA

1. ta, która ukończyła szkołę, została wychowana przez jakąś instytucję
2. ta, która jest wychowywana przez kogoś, pozostaje pod czyjąś opieką

WYKŁADOWCZYNI

kobieta, która prowadzi zajęcia, wykłady na uczelni, w szkole wyższej; adiunktka; akademiczka; docentka; doktorka; nauczycielka; naukowczyni; profesora/profesorka; uczona

WYKONAWCZYNI

1. ta, która coś wykonuje, realizuje
2. odtwórczyni jakiejś roli, artystycznej kreacji

WYNALAZCZYNI

ta, która wynalazła coś nowego

WYROBNICA

1. ta, która pracę twórczą wykonuje tylko dla pieniędzy
2. ta, która jest zatrudniona do różnych prac fizycznych; najmitka

WYSTAWCZYNI

dawniej kobieta, która eksponuje produkty lub usługi w miejscu publicznym, często odwiedzanym, np. na wystawie, w muzeum, na targu; także wystawicielka

WYTWÓRCZYNI

ta, która coś robi, tworzy, wytwarza, produkuje; twórczyni; przemysłowczyni; przedsiębiorczyni, producentka; fabrykantka; biznesmenka / bizneswoman / businesswoman

WZORCZYNI*

potocznie o designerce

Z

ZAŁOŻYCIELKA

ta, która zainicjowała powstanie czegoś; inicjator *ka*; inspirator *ka*; nowator *ka*; pionier *ka*; pomysłodawczy *ni*; twór *czy* *ni*

ZASTĘPCZYNI

ta, która występuje, działa w czyimś imieniu, zastępuje tę osobę w jakiejś działalności, funkcji

ZBIERACZKA

ta, która coś zbiera, gromadzi, rejestruje; kolekcjoner *ka*

ZDOBYWCZYNI

ta, która osiągnęła coś ważnego, zdobyła jakiś laur, zwyciężyła w czymś; laureat *ka*; medalist *ka*; rekordzist *ka*; zwycię *ż* *czy* *ni*

ZLECENIOBIORCZYNI*

ta, która wykonuje zlecenie

ZLECENIODAWCZYNI

kobieta, która komuś coś zleca, podpisuje z kimś formalną umowę w postaci zlecenia na wykonanie przez kogoś usługi, pracy

ZŁOTNICZKA

kobieta zajmująca się wyrobem, naprawą przedmiotów ze złota, srebra lub innych drogocennych kruszców; jubiler *ka*

ZNAWCZYNI

ta, która dobrze się na czymś zna, posiada wiedzę, doświadczenie w danej dziedzinie, umie coś właściwie ocenić; biegła; ekspert *ka*; fachow *czy* *ni*; profesjonalist *ka*; rzeczoznaw *czy* *ni*; specjalist *ka*

ZWIERZCHNICZKA

ta, która zarządza pracą innych osób, pełni funkcję zwierzchnią; dyrektor *ka*; kierownic *z* *ka*; przełożona; szefowa

ZWYCIĘŻCZYNI

ta, która odniosła w czymś sukces, zwyciężyła w czymś; laureat *ka*; mistrzyni; triumfator *ka*; medalist *ka*

Jak dokonać zmiany w statucie uczelnianym?

Zmian w statucie dokonać może jedna osoba, stosując się do sześciu poniższych kroków.

KROK 1. Kontakt z komisją ds. zmian statutu i regulaminów.

Proponowane zmiany należy zgłosić do uczelnianej komisji ds. zmian statutu i regulaminów. Taką propozycję zgłosić może każda osoba ze społeczności akademickiej, nawet jeśli nie należy do komisji. Zmianę zgłosić można do wydziałowego przedstawiciela bądź przedstawicielki lub zrobić to bezpośrednio, zgłaszając ją przewodniczącemu/ej komisji – zaleca się tę drogę, gdyż gwarantuje ona większą skuteczność wynikającą z osobistego zaangażowania.

KROK 2. Przygotowanie brzmienia proponowanego zapisu odnośnie do konkretnych notacji w obrębie danego statutu.

KROK 3. Konsultacja proponowanego zapisu z akademickim prawnikiem / prawniczką.

Wszystkie proponowane zmiany zostaną skonsultowane pod kątem prawnym. Nie ma prawnych przeciwwskazań do zastosowania zmian obejmujących feminatywy. Po uzyskaniu pozytywnej opinii prawnika lub prawniczki propozycja pojawia się na spotkaniu komisji ds. zmian statutu i regulaminów.

KROK 4. Spotkanie komisji ds. zmian statutu i regulaminów.

Przed spotkaniem należy przygotować argumentację (podać przykłady innych uczelni, przytoczyć krótki zaraz historyczny, opinie językoznawców, objaśnić, jaki to ma wpływ na budowanie tożsamości kobiecej, podkreślić, że stosowanie feminatywów jest rodzajem „dobrej praktyki”) i zaprezentować ją we właściwym czasie na spotkaniu komisji. Podczas dyskusji należy udzielać merytorycznych odpowiedzi na zadawane pytania, rozwiewać wątpliwości czy też odierać – ewentualnie pojawiające się – zarzuty. Dyskusję

ZWIERZCHNICZKA

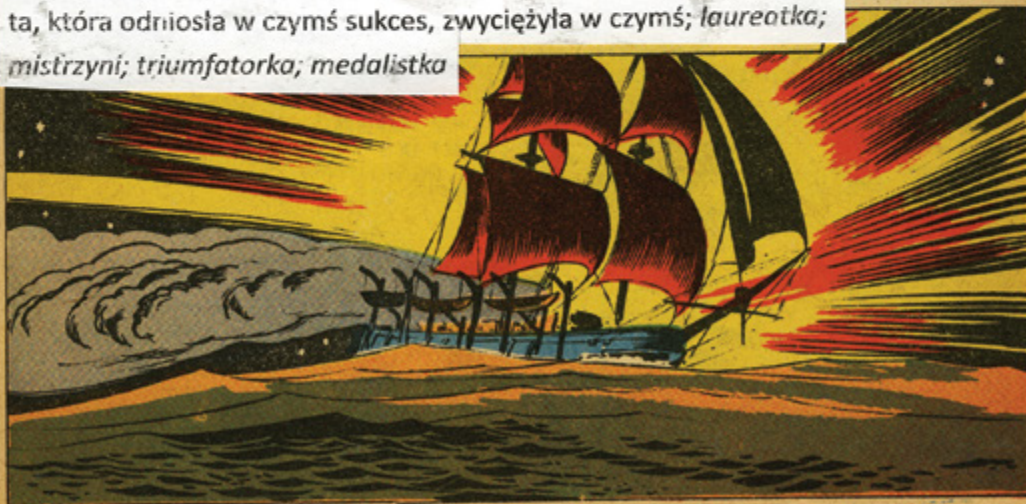
ta, która zarządza pracą innych osób, pełni funkcję zwierzchnią;
dyrektorka; kierowniczką; przełożona; szefowa

ZNAWCZYNI

ta, która dobrze się na czymś zna, posiada wiedzę, doświadczenie
w danej dziedzinie, umie coś właściwie ocenić; biegła; ekspertka;
fachowczynie; profesjonalistka; rzeczoznawczynie; specjalistka

ZWYCIĘZCZYNI

ta, która odniosła w czymś sukces, zwyciężyła w czymś; laureatka;
mistrzyni; triumfatorka; medalistka

Handwritten signature or mark.

należy prowadzić w duchu sofrozyne³⁰. Głosowanie powinno odbyć się w trybie jawnym (nie jest to sprawa osobowa).

KROK 5. Konsultacje i opinia Rady Uczelni.

Po pozytywnym głosowaniu komisji ds. zmian statutu i regulaminów proponowane zmiany zostaną przekazane do Rady Uczelni, która wydaje swoją opinię.

KROK 6. Głosowanie członków i członkiń Senatu.

Należy zadbać o kworum w czasie obrad Senatu (można zgłosić konieczność swojej obecności, jeśli nie należy się do Senatu). Obecność podczas posiedzenia Senatu i ponowne przedstawienie argumentacji są bardzo ważne. W trakcie obradowania Senatu przewodniczący/a komisji ds. zmian statutu i regulaminów przedstawia po kolei wszystkie propozycje zmian. Następnie swoją opinię prezentuje przewodniczący/a Rady Uczelni. Potem odbywa się dyskusja, podczas której należy zabrać głos i powtórzyć argumentację przedłożoną w czasie spotkania z komisją ds. zmian statutu i regulaminów. Ostatni krok to głosowanie w trybie jawnym. I GOTOWE. Zmiany wchodzi do statutu po ich przegłosowaniu przez członków i członkinie Senatu.

Po ustanowieniu zmian w statucie warto poinformować o tym prasę, tak aby wiadomość przedostała się również poza uczelnię, inspirując innych do podjęcia wyżej opisanych sześciu kroków w obrębie swojej instytucji.

Język to kreacja

Jak twierdzi językoznawca profesor Mirosław Bańko: Każdy z nas ma jednak szansę oddziaływać na język poprzez używanie form, które chciałby wprowadzić do obiegu³¹. Jeżeli tworzone przez nas słowa zaczniemy stosować w języku potocznym oraz używać ich często i konsekwentnie, to istnieje

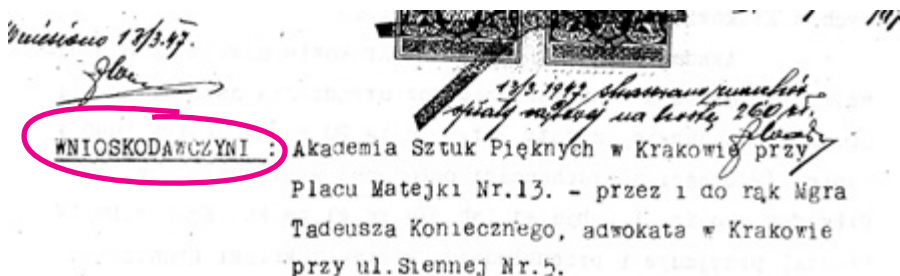
30 Według SJP sofrozyne to umiejętność znajdowania pośredniej drogi między skrajnościami, najważniejsza według starożytnych Greków cecha etyczna człowieka.

31 M. Bańko, Poradnia Językowa PWN z dnia 2.10.2011, źródło: <https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/goscini;12408.html>, dostęp: 18.01.2022.

spora szansa, że w niedalekiej przyszłości trafią one do stylu oficjalnego. A to oznacza, że możemy stać się nie tylko twórcami i twórczyniami dzieł artystycznych, ale też i przyszłego Słownika języka polskiego.

Reasumując, język jest doskonałym narzędziem twórczym, z którego z powodzeniem mogą korzystać i korzystają wszyscy. I tym bardziej pamiętać o tym powinni artyści i artystki!

Akademia jest kobietą

Korespondencja prawnicza z 1947 roku, Archiwum ASP, Kraków.

Kolaże

Wybrane feminytywy zawarte w słowniczku urzeczywistnione zostały w formie analogowej, wykonane ręcznie, na wzór samizdatów drugiego obiegu przy użyciu wycinków z wydawnictw petryfikujących patriarchalną konstrukcję świata. Kolaże powstały podczas performatywnych spotkań, które odbyły się w maju 2022 roku w krakowskiej ASP oraz w Domu Utopii. W pierwotnym założeniu, opracowania kolaży – w ramach gestu solidarności z kobietami – podjąć mieli się mężczyźni, tym samym symbolicznie odpracowując zaległości w sprawie równouprawnienia.

Ostatecznie, udział w projekcie wzięły osoby niezależnie od płci. W ten sposób słowniczek przyjął formę kolektywnego gestu, stanowiąc odpowiedź na potrzebę językowej emancypacji kobiet.

Kolaże wykonali:

Bogusław Bachorczyk, Anna Baranowa, Agnieszka Biela, Maria Bugajska-Kondrad, Maja Cyroń, Anna Zaroda-Dąbrowska, Iwona Demko, Monika Drożyńska, Karina Dzieweczyńska, Stefania Dzieweczyńska, Małgorzata Foltyn-Bajgot, Marta Frej, Zuzanna Janin, Martyna Jastrzębska, Paulina Jóźwik, Małgorzata Kaczmarska, Szymon Kobylarz, Marianna Krzysztofik, Kamil Kuitkowski, Anna Lach-Serediuk, Ewa Majewska, Agnieszka Małocha, Magdalena Marchewka, Agnieszka Marecka, Katarzyna Mądrzycka-Adamczyk, Urszula Mikoś, Anna Miśkiewicz, Anna Moderska, Marek Pawlak, Aleksandra Pieńkosz, Ewelina Płonka, Aleka Polis, Bogdan Popardowski, Arkadiusz Półtorak, Magdalena Recka, Dominik Ritszel, Justyna Sień, Karolina Sikorska, Dominik Stanisławski, Łukasz Surowiec, Olga Szkolnicka, Paulina Taranek, Małgorzata Tkacz-Janik, Łukasz Trzeciński, Sławomira Walczewska, Monika Walas, Barbara Wojewoda, Maya Woźniak, Jagoda Woźny, Anna Zuzela.

Lotny Dom Wydawniczy

Publikacja powstała przy zaangażowaniu Lotnego Domu Wydawniczego, którego oś koncepcyjną stanowi maszyna drukarska, ujęta w roli socjotwórczego totemu ogniskującego wokół siebie ludzi i idee sztuki.

Wyłącznym dysponentem Lotnego Domu Wydawniczego jest środowisko sztuki, osoby je tworzące, a podstawę formacyjną stanowi społecznienie środka produkcji i dystrybucji wiedzy.

Emancypacyjna wobec zinstytucjonalizowanych systemów dystrybucji treści formuła zakłada kolektywne włączenie w proces wszystkich zaangażowanych autorek/autorów jako równoprawnych uczestników/uczestniczek wymiany ekonomicznej opartej na dystrybucji wiedzy.

Oddolna organizacja i zarządzanie środkami produkcji pozwalają przejąć kontrolę nad kolektywnie generowanym, a następnie dystrybuowanym kapitałem intelektualnym.

Nawiązując do idei dobra wspólnego – poprzez własne (uspołecznione) środki produkcji i samą produkcję, planowanie oraz dystrybucję – Kolekcja Idei krąży wśród środowisk sztuki, przyjmując rolę sejsmografu, wypadkowej poszukiwań i napięć generowanych w jej polu. Reaguje na bieżąco,

zapewniając ich widoczność. Dzięki wyzwoleniu spod dyktatu logiki neo-liberalnej ekonomii stwarza warunki dla upublicznienia tytułów, które nie znalazły dotąd instytucjonalnego zainteresowania jako nieistotne, nieopłacalne bądź uprzedzające instytucjonalne zawłaszczenia innych.

Łukasz Trzeciński – kurator Lotnego Domu Wydawniczego

Wydarzenia

23.05.2022, godz. 12.00-15.00 – tworzenie kolaży / warsztaty / budynek ASP przy pl. Matejki 13 w Krakowie

24.05.2022, godz. 12.00-15.00 – tworzenie kolaży / warsztaty / Domu Utopii – Międzynarodowe Centrum Empatii, Nowa Huta

11–22.06.2022 – performatywny druk słowniczka / budynek ASP w Krakowie

6.10.2022 godz. 19.00 – wernisaż kolaży
godz. 19.30 – spotkanie z dr hab. Agnieszką Małochą / Domu Utopii

29.10.2022 godz. 10.00-10.50 – spotkanie promocyjne na 25. Międzynarodowych Targach Książki w Krakowie

grudzień 2022 – wysyłka słowniczka do uczelni artystycznych w Polsce

styczeń 2024 – publikacja internetowej wersji słowniczka na stronie Wydawnictwa ASP oraz Domu Utopii

Dokumentacja fotograficzna

↑ Performatywne drukowanie, brama przy ul. Basztowej 18, ASP w Krakowie, czerwiec 2022

↑ Józef Warchoła i maszyna drukująca w akcji, fot. K. Ciszkowski

transport maszyny drukującej →

↑ Performatywne drukowanie, ul. Basztowa 18, ASP w Krakowie, 17.06.2022
Łukasz Trzcirski, Józef Warchoń, Iwona Demko, fot. K. Ciszkowski

↑ Świętowanie zakończenia drukowania, ul. Basztowa 18, ASP w Krakowie, 22.06.2022
Józef Warchoń, Małgorzata Płazowska, Iwona Demko, Dominik Stanisławski, Łukasz Trzcirski

↑ Tworzenie kolaży, budynek ASP przy pl. Matejki 13 (hol główny), 23.05.2022
Ewelina Płonka, Kamil Kuitkowski, Bogusław Bachorczyk, Łukasz Surowiec, Łukasz Trzciński, Agnieszka Marecka

← Budynek ASP przy pl. J. Matejki 13, 23.05.2022
Dominik Stanisławski, Iwona Demko, Łukasz Trzciński

↑ Tworzenie kolaży, budynek ASP przy pl. J. Matejki 13 (hol główny), 23.05.2022
Dominik Stanisławski i Arkadiusz Pótorak

↑ Tworzenie kolaży, budynek ASP przy pl. Matejki 13 (hol główny), 23.05.2022
Ewelina Płonka, Dominik Stanisławski, Arkadiusz Póthorak, Monika Drożyńska, Łukasz Trzcirski, Agnieszka Marecka, Anna Baranowa

← Budynek ASP przy pl. Matejki 13, 23.05.2022
Marianna Krzysztofik

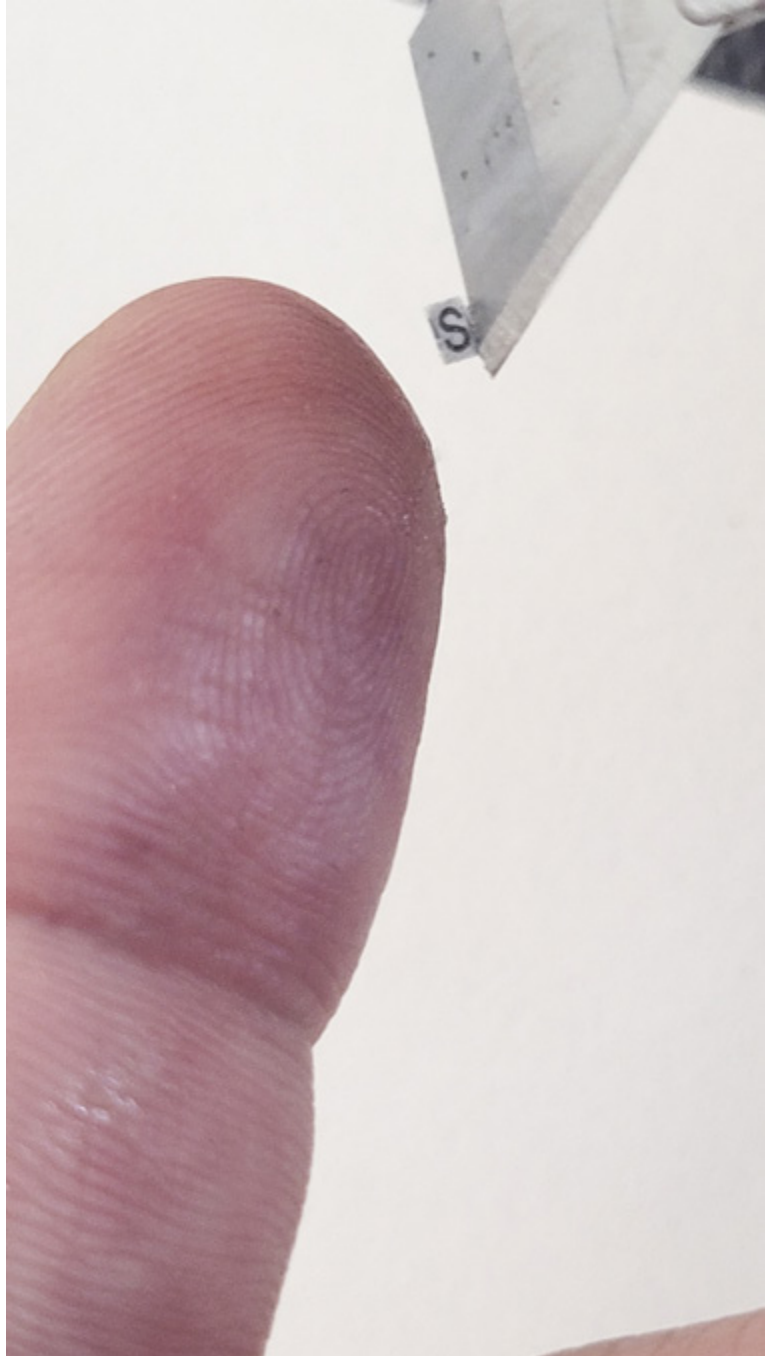
↑ Tworzenie kolaży, budynek ASP przy pl. Matejki 13 (hol główny), 23.05.2022
Agnieszka Marecka, Iwona Demko i Sławomira Walczewska

↑ Dom Utopii – Międzynarodowe Centrum Empatii, Nowa Huta, 24.05.2022
Iwona Demko, Łukasz Surowiec, Szymon Kobylarz, Łukasz Trzcirski

↑ Tworzenie kolaży, Dom Utopii – Międzynarodowe Centrum Empatii, 24.05.2022
Łukasz Surowiec, Łukasz Trzcirski, Szymon Kobylarz

↑ W trakcie tworzenia kolażu, palec Szymona Kobylarza

↑ ↑ Wernisaż wystawy kolaży, fot. Dominik Stanisławski
Dom Utopii – Międzynarodowe Centrum Empatii, Nowa Huta, 22.10.2022

↑ Spotkanie z dr hab. Agnieszką Małochą, Dom Utopii – Międzynarodowe Centrum Empatii, Nowa Huta, 22.10.2022, fot. Dominik Stanisławski

↑ Łukasz Trzciński, Agnieszka Małocha, Iwona Demko

↑ 25. Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie, 29.10.2022
 Łukasz Trzciański, Agnieszka Małocha, Małgorzata Płazowska, Iwona Demko, Joanna Kubicz

← Agnieszka Małocha, Łukasz Trzciański, Hanna Krupa, Sylwia Chutnik, Iwona Demko

↑ 25. Międzynarodowe Targi Książki
w Krakowie, 29.10.2022
Sylwia Zientek, Agnieszka Małocha,
Iwona Demko

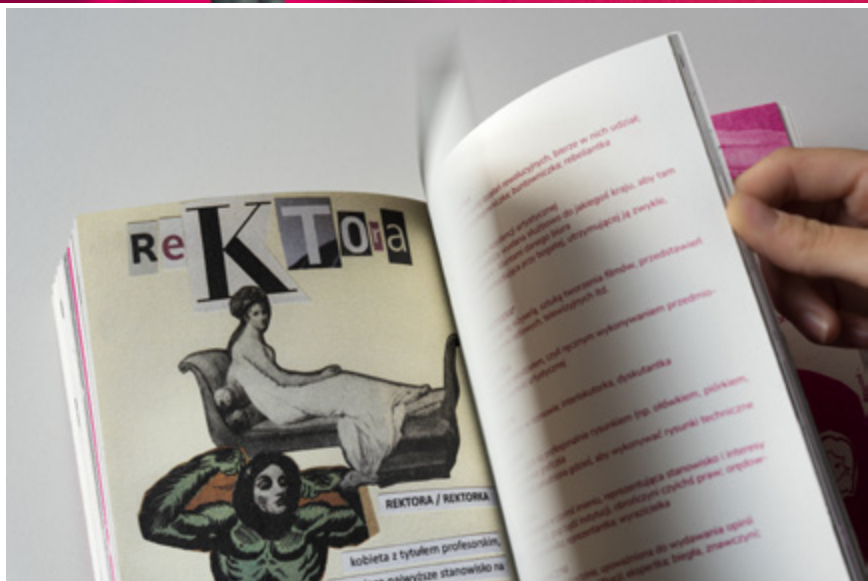
↑ 25. Międzynarodowe Targi Książki
w Krakowie, 29.10.2022
Agnieszka Małocha, Sylwia Chutnik,
Iwona Demko

Feminatywy w Akademii. Słowniczek

Feminatywy w Akademii. Słowniczek

Feminatywy w Akademii. Słowniczek

Feminatywy w Akademii. Słowniczek

↑ fot. Dominik Stanisławski

ARTYSTA, y, m. z Łac. Franc. człowiek, kunszt iakowy czyli sztukę posiadający, umiejący, n. p. malarz, snycerz, aktor teatralny = kunsztownik, kunsztmistrz [por. Sztukmistrz.], ein Künstler, Cz. umělec, umělec; Bosn. mesetar, majstor, sosetar; Rag. zanatnik, rukotworaz; Vind. mojster, umetalnik (por. Mistrz, mistrzyni, mistrzyni); Eccl. i Roff. умодѣльщикъ, художникъ (por. chędogi, ochędóstwo), художъ, хипрокъ, хипреуъ, (por. chytry). Artysta biegły. Dudz. 33. Artysta (toż samo co malarz). Łęś. 193. Uwaga. Chociaż wyraz ten do tych czas nie dosyć utarty, niemamy jednak innego, któryby dobitnie całą szlachetność jego zawierał. Wcale zaś żadnego niemamy na wyrażenie kobiety (nie żony, ale) w rzeczy saméy trudniący się kunsztem iakowym, iak n. p. malarki, aktorki, po Niem. eine Künstlerinn, chyba Artystka.

↑ Słownik języka polskiego przez Samuela Bogumiła Linde, Warszawa, 1807, s. 29, źródło: <https://kpbz.umk.pl/dlibra/publication/8176/edition/12850?language=pl>, dostęp: 22.05.2022.

Przykładowe feminatywy w źródłach drukowanych:

Prorokini – Biblia Jakuba Wujka, 1593

Doktorka – Słownik języka polskiego, S. B. Linde, 1807-1814, Warszawa

Gościni – Słownik języka polskiego, red. J. Karłowicz, A. A. Kryński, W. Niedźwiedzki, Warszawa 1900-1927

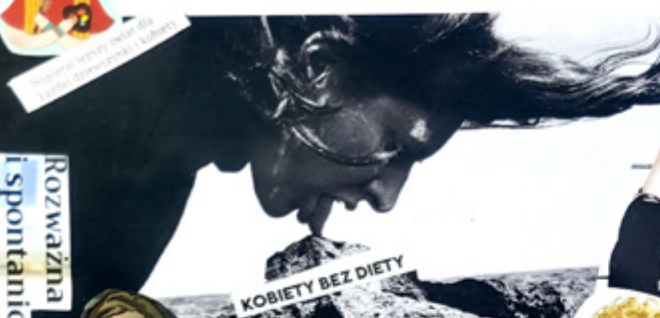
Magistra – „Kurier Lwowski” 1918, nr 97

Pewna pisarka zadala pytanie „dlaczego nie bylo wielkich artystek”. Odpowiedz brzmi: zawsze byly, trzeba tylko zwrócic na nie uwage.

PRZEDMIOTY POŻĄDANIA

Rozważna i Spontaniczna

KOBIETY BEZ DIETY

BONDA

Rycerki czy kusielki

MODERNIZACJA ROKU

SZLACHETNA FORMA INWESTYCJI

KOBIETY DO WŁADZY

Aber mein Schatz...

TWÓR CZYNI

Lubimy być niezależne.

FUTURE IS FEMALE!

PEWNA SIEBIE

BĄDZ NIEZALEŻNA

WOMAN

TSZUKA KOBIET

© 2011 14

Allo, allo, tu zło!

Leksykografka

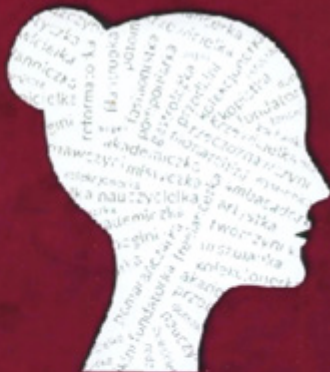
leksykografka nieopisowany

Czy nasze ukochane książkowe słowniki skazane są na wymarcie? Erin McKean, ceniowna leksykografka, w pasjonującym wykładzie przekonuje, że tradycyjne słowniki muszą ulec przeobrażeniu.

o nowej koncepcji tworzenia słowników, źródło: *msl.com*, III 2007

~ specjalistka zajmująca się opracowywaniem metod i technik tworzenia słowników, pisząca i publikująca słowniki; *leksykolożka*

297

SŁOWNIK NAZW ŻEŃSKICH POLSZCZYZNY

Uniwersytet
Wrocławski

Wrocław 2015

- ↑ Autorki Słownika nazw żeńskich polszczyzny (Wrocław 2015): Agnieszka Małocha, Marta Śleziak, Katarzyna Hołojda-Mikulska, Patrycja Krysiak

Leksykolożka

specjalistka w zakresie językoznawstwa,
szczególnie nauki o słownictwie →

LeksykograFka

↑ Wrocławskie językoznawczynie w trakcie prac słownikowych: Agnieszka Małocha, Marta Śleziak, Katarzyna Hołojda-Mikulska, Patrycja Krysiak, Instytut Filologii Polskiej UWr

Lektury tematyczne

- » Słownik nazw żeńskich polszczyzny, pod red. A. Małochy-Krupy. Autorki haseł: Katarzyna Hołojda, Patrycja Krysiak, Agnieszka Małocha-Krupa, Marta Śleziak, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2015.
- » A. Małocha-Krupa, *Feminytywum w uwikłaniach językowo-kulturowych*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT, 2018.
- » A. Małocha-Krupa, K. Hołojda-Mikulska, P. Krysiak, W. Pietrzak, *Równościowy savoir-vivre w tekstach publicznych*, 2013 (pdf).
- » J. Szpyra-Kozłowska, *Rektorka, dziekana, kanclerka. Męskie i żeńskie nazwy kobiet zatrudnionych na stanowiskach uniwersyteckich w świetle badania ankietowego*, ACTA UNIVERSITATIS LODZIENSIS FOLIA LINGUISTICA 55, 2021, s. 37-55.
- » J. Szpyra-Kozłowska, *Nianiek, ministra i japonki. Eseje o języku i płci*, Kraków: Universitas, 2021.
- » M. Karwatowska, J. Szpyra-Kozłowska, *Lingwistyka płci. Ona i on w języku polskim*, Lublin, UMCS, 2013.
- » P. Krysiak, *Feminytyw w polskiej tradycji leksykograficznej*, Rozprawy Komisji Językowej WTN, Wrocław: Towarzystwo Naukowe, 2016, T. 42, s. 83-90.
- » P. Krysiak, *Nazwy żeńskie we współczesnej leksykografii polskiej i francuskiej. Analiza porównawcza wybranych najnowszych polskich i francuskich słowników ogólnych*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT, 2020.
- » P. Krysiak, *Nazwy żeńskie we współczesnej leksykografii polskiej i francuskiej*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, 2020.
- » 3 sposoby stosowania splittingu, „KLINwords”, źródło: <https://klin-words.pl/3-sposoby-stosowania-splittingu/>
- » Feminytwy - czy i jak używać?, „KLINwords”, źródło: <https://klin-words.pl/feminytwy-czy-i-jak-uzywac/>

Feminatywy w Akademii

Projekt zrealizowany przy współpracy Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki i Domu Utopii Międzynarodowego Centrum Empatii w Krakowie

KONCEPCJA I OPRACOWANIE

dra hab. Iwona Demko

TEKSTY

Iwona Demko (s. 5-21, 130-133, 135; hasła oznaczone *),
Łukasz Trzciniński (s. 133-135)

REDAKCJA NAUKOWA

dr hab. Agnieszka Małocha – kierowniczka Pracowni Badań nad Słownotwórstwem Nazw Żeńskich, Uniwersytet Wrocławski

KONCEPCJA WYDAWNICZA

Iwona Demko, Łukasz Trzciniński

WYDAWCA

Dom Utopii – Międzynarodowe Centrum Empatii / Teatr Łaźnia Nowa
Współpraca wydawnicza: Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki
w Krakowie

Wydanie pierwsze drukowano w formie performatywnej nakładem Lotnego Domu Wydawniczego, w waginalnej bramie Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie przy ul. Basztowej 18 w czerwcu 2022 roku z pomocą specjalisty drukarza Józefa Warchoła (aka Joseph Warhol)

Kurator Lotnego Domu Wydawniczego: Łukasz Trzciniński

Projekt graficzny, skład, fotoedycja: Iwona Demko

Kraków 2024 / wydanie drugie poszerzone — elektroniczne
ISBN 978-83-66766-20-4

Szczególne podziękowania dla dr hab. Agnieszki Małochy za pomoc w przygotowaniu słowniczka i konsultacje oraz dla Kariny Dzieweczyńskiej i Małgorzaty Płazowskiej – za korektę.

Feminatywy w Akademii Słowniczek

Zmiany dokonane w 2021 roku w statucie Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie otworzyły możliwość wprowadzenia do przestrzeni akademickiej nazw żeńskich. Sytuacja ta pociągnęła za sobą konieczność stworzenia słowniczka, który stałby się pomocny w praktyce. Książka zawiera zbiór feminatywów i ich definicji wybranych w większości ze Słownika nazw żeńskich polszczyzny, przygotowanego w 2015 roku przez zespół wrocławskich lingwistek z Uniwersytetu Wrocławskiego, Zakładu Współczesnego Języka Polskiego, czyli Agnieszkę Małochę-Krupę, Katarzynę Hołodę, Patrycję Krysiak i Martę Śleziak. Dodatkowo w publikacji można znaleźć nowe artykuły hasłowe, zebrane w drodze konsultacji, a także obserwacji tak dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości nazewniczej, która obfituje w liczne innowacje językowe. Poniższy wybór feminatywów nie zawiera wszystkich występujących nazw żeńskich, stanowi jedynie przykładową prezentację, sporządzoną z myślą o uczelniach artystycznych. Żywię nadzieję, że tak powstały słowniczek będzie pomocny wszystkim, którzy pragną włączyć się w nurt komunikacji niewykluczającej, równościowej poprzez stosowanie, a także tworzenie, nowych form żeńskich.

W publikacji znalazły się także specjalnie przygotowane kolaże, które częściowo powstały podczas warsztatów zainicjowanych przez Łukasza Trzcńskiego, a częściowo – nadesłane drogą elektroniczną. W sumie w projekt włączyło się 48 osób, czyniąc go partycypacyjnym.

Iwona Demko

Kraków 2024